

Izvorni znanstveni rad
UDK 94(497.5 Zelina) : 725.96
Primljeno 2023-02-01
Prihvaćeno za tisak 2023-10-16

SVETI IVAN ZELINA KAO SREDIŠNJE MJESTO OKOLICE

Franjo Pajur, Zagreb / Eisenstadt

Sažetak

Najprije posjed, pa naselje i crkva, potom grad-utvrda, a onda i trgovište u komitatu Moravče, Zelina je od samih početaka – zbog „preteka važnosti“ privredne funkcije proizašle iz činjenice da se nalazi na trasi „zagorske“ ceste, a zatim i obrambene funkcije u sustavu „kastra“ kao jedna od točaka zaštitne trase te ceste – bila predodređena postati središnje mjesto okolice. Unatoč relativno obilnom izvornom povijesnom materijalu neke su dvojbe (odnosi Zelina - Moravče, Zelina Sv. Nikola - Zelina Sv. Ivan kao i trgovište Četvrtkovec - trgovište Sveti Ivan) dugo vremena bile nerazriješene. Međutim, ovi se prijepori ionako ne tiču teme centraliteta, jer Sv. Ivan Zelina svoju središnjost u okolici zahvaljuje, kao i većina naših centralnih mjesta, prije svega svom prometnom položaju.

Ključne riječi: Zelina; Moravče; centralitet

Toponim Zelina spominje se u poveljama od najstarijih vremena: najprije oko 1175. godine kao predij Zelina (*predium Zelina*)¹, zatim 1200. kao potok, selo i crkva sv. Ivana (*fluvius, villa Zelina et ecclesia sancti Johanni*)² a onda 1222. ponovo kao zemlja (*terra Zelina*)³. God. 1295. zabilježen je zelinski kastelan Pavao Čurkan (*Paulus Churkan castellanus de Zelna*)⁴ što svjedoči o postojanju grada-utvrde. God. 1326. spominje se trgovište Zelina (*Zelna foro*)⁵ a tijekom cijelog „turskog“ 16. st. navodi se u popisima poreza⁶ grad-utvrda *Zelynawar, castrum Zelynawar* ili samo *Zelyna* u posjedu raznih vlasnika: većim ga dijelom kraće

¹ Smičiklas, Tadija. *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, II (dalje: CD) doc. 136, p. 139.

² CD II, doc. 327, p. 354.

³ CD III, doc. 193, p. 220.

⁴ CD VII, doc. 196, p. 216.

⁵ CD IX, doc. 259, p. 317. i doc. 285, p. 344.

⁶ Adamček, Josip – Kampuš, Ivan. *Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj XV. i XVI. stoljeću*, Zagreb, 1976.

vrijeme posjeduje Ivan Zapolja (*Johannis Zepesiensis*) i dulje vrijeme plemićka obitelj Kerečenji (*Paulo Kerechyny et Michaeli, Ladislao, Andree, Ludovico, Johanni et Mathie filijs suis*), a manjim dijelom drugi posjednici, kao primjerice *Georgii Myhanoych, Ambrosii litterati Gregoriancz* (kasnije *Stephani Gregoriancz*), *domini Erdewdy, Petri Horwath, Emerici Bradach* (kasnije *Stephani Bradach*), *Mathiae Zremach, Ladislai Pezeri* itd. Međutim, unatoč relativno obilnom izvornom povijesnom materijalu neke su dvojbe ostale dugo nerazriješene.

Prva se dvojba odnosi na toponime Zelina i Moravče. Naime, u popisu župa Zagrebačke biskupije iz 1334. godine navedene su dvije župe: „Prvo crkva sv. Ivana Krstitelja u Moravču a zatim crkva Svih svetih u istom Moravču“ (*Primo ecclesia b. Johannis babtiste de Marocha; item ecclesia omnium sanctorum de eadem Marocha*). Dvojbu su razriješili Buturac u popisu župa i Lelja Dobronić u svom prilogu za zelinski zbornik. Tako Buturac za prvu crkvu piše: „Ovo je župa Sv. Ivana Zelina, na području općine Moravče. Spominje se 1507. (ACA 110.1), 1598 Marocha Zenth Iwan (AK Popisi, 431)⁷. Ovome treba dodati da se u popisima poreza koje Buturac navodi ime župe spominje i 1574. (*Plebani in MAROCHA ZENT IWAN fumus 1*), 1576. (*Plebani in MAROCHA ZENTIWAN fumus ½ – pauperum fumus ½*) te 1578. (*Plebani in MAROCHA ZENT IWAN fumus ½*)⁸, dok god. 1596. stoji: „*Plebani in ZENTH IWAN cum plebano Omnium Sanctorum in Bedenycza fumus ½*“. Za ovu drugu crkvu Buturac piše: „Ovo je župa u Bedenici s crkvom Sviju svetih. Spominje se 1445. (M.C.Z. VI, 423), 1566,1600. (AK Popisi, 188, 571) 1602. (ACA 114, 17)⁹. Nadalje, u ispravi bana Mikca iz 1328. godine spominje se „trgovište Zelina u Moravču“ (*forum Zelna in Moroucha*)¹⁰. Dobronić glede župa navodi navedene Buturčeve zaključke, dok dvojbeni sintagmu „trgovište Zelina u Moravču“ rješava ispravom bana Mikca od 1. veljače 1539. godine kojom se razrješuju razmirice „između podanika utvrđenoga grada Moravča i Glavnice s jedne strane, i s druge strane građana trgovišta Zeline“ (*iobagiones castri de Moroucha et de Glaunicha ex una parte, ex altera autem inter cives de foro Zelina*). Dobronićka iz navedenog dokumenta zaključuje da su „postojale dvije vrste stanovništva. Jedni su podanici utvrđenog grada Moravča i Glavnice (za koje se ne navodi, ali je godine 1326. rečeno da su plemeniti: *nobiles jobagiones castri de Moroucha et Glounyche*¹¹) i građana trgovišta Zeline. To su oni koji su živjeli u ‚kraljevskoj slobodnoj vesi ili trgovištu‘ ili su došli na poziv bana kao

⁷ Buturac, *Popis župa zagrebačke nadbiskupije 1334. i 1504.* u: *Starine* 59, Zagreb, 1984., str. 87-88.

⁸ Adamček-Kampuš, *Popisi i obračuni*.

⁹ Buturac, *Popis župa*, str. 88.

¹⁰ CD IX, doc. 346 p. 419.

¹¹ CD IX, doc. 224, p. 275.

kraljeva predstavnika privučeni povlasticama izdanima prethodne godine (1328.). Osobito novi stanovnici kraljevskog povlaštenog mjesta sigurni u sebe, i po potrebi u kraljevu ili banovu zaštitu, došli su zbog zemljišnih posjeda u sukob sa starim stanovništvom Moravča koje je živjelo u patrijarhalnom odnosu prema vlasniku (ili kaštelanu) utvrđenog grada njihove stare župe ili županije (comitatus). Spor je riješio ban Mikac određivanjem međašnje crte između njihovih zemalja, s kojom su obje strane bile zadovoljne. Kraljevsko povlašteno trgovište Zelina razvijalo se na području Moravča. A to trgovište Zelina bilo je mjesto u kojem je uređivao župan Moravča.¹² Tako je razriješena dvojba utvrđivanjem činjeničnog stanja: trgovište Zelina s crkvom sv. Ivana nalazilo se u starom komitatu Moravče i stoga „Zelina u Moravču“ i „crkva sv. Ivana u Moravču“. Odrednica „u Moravču“ je vjerojatno korištena i zato da bi se zelinski Sv. Ivan razlikovao od drugih Sv. Ivana, primjerice onoga u Žabnu, ali i drugdje¹³. „Komitat Moravče“ (comitatus Moraucha) se spominje još među međama rakovečkog posjeda u darovnici kralja Bele IV. iz 1245.¹⁴. N. Klaić je na temelju literature (Krajner, prije svih¹⁵) ustvrdila kako jednom od glavnih savjetnika kralja Bele IV., moravečkom županu Abrahamu (Abraam comes de Moraucha), „treba pripisati ideju da se u komitatu Moravče organizira poseban sistem obrane. Zagorsku će cestu otad braniti oni slobodnjaci zagrebačke utvrde koji su u Moravču preostali među crkvenim i velikaškim posjedima. Tako se i moravečko-glavnički komitat ili distrikt (prema kasnijem nazivu) izdvaja iz zagrebačke županije i dobiva posebnog župana“¹⁶. Dobronić zaključuje: „Moravče je ime, organizacijsko, upravno, prostrane stare župe ili županije, koja se protezala istočnim dijelom medvedničkog Prigorja u jugoistočni dio Hrvatskog zagorja“¹⁷ ili kako ga je omeđio Kalinski: „Ta se srednjovjekovna župa protezala od Laza na zapadu do Svetoga Ivana Zeline i Bedenice na sjeveroistoku te Donje Zeline i Adamovca na jugu“¹⁸. U ispravama 13. st. spominju se „castrum Zagrabiensis“, „castrum Cris“ ili „castrum Crisiensi“ odnosno „castrum de Rokonuk“ a jedino se Moravče naziva

¹² Dobronić, Lelja. *Zelina i Moravče u srednjem vijeku* u: zbornik *Sveti Ivan Zelina i zelinski kraj u prošlosti*, Zagreb - Sv. Ivan Zelina 2003., str. 11.

¹³ „Zenth Iwan (kod Brezovice u Podravini), Zenth Iwan (kod Čazme), Zenth Iwan (kod Dišnika), Zenth Iwan (kod Glogovnice), Zenth Iwan (kod Koprivnice) – Adamček-Kampuš, *Popisi i obračuni*, str. 612.

¹⁴ CD IV, doc. 250, p. 284-286.

¹⁵ Krajner, Emerich. *Die ursprüngliche Staatsverfassung Ungarns seit der Gründung des Königthums bis zum Jahre 1382*, Wien 1872, S. 176-7.

¹⁶ Klaić, Nada. *Povijest Zagreba*, Zagreb 1982., str. 27.

¹⁷ Dobronić, *Zelina i Moravče* str. 17.

¹⁸ Kalinski, Ivan. *Ojkonimija zelinskoga kraja* u: *Rasprave IHJJ*, vol. 10-11, br. 1, Zagreb, 1984., str. 75.

„*comitatus Moraucha*“¹⁹. Moravče očito nije imalo neki značajniji *castrum*, nego su u povijesnim ispravama spominjani kastrumi Moravče i Glavnica²⁰ bili očito arpadovske kule koje su štatile trasu „vojničke ili Kolomanove ceste“, a ne gradovi-utvrde. Jer, kako drugačije objasniti činjenice: 1) da župan Moravča često uređuje u trgovištu Zelina(!)²¹, 2) da su župani (*comes*) Moravča bili kaštelani drugih kastruma (Malog i Velikog Kalnika, Grebena)²² i konačno 3) da Moravče nije imalo trgovišta, nego se ono nalazilo u Zelini²³? Stoga se Lelja Dobronić, kao i prije nje Vjekoslav Klaić²⁴, pita nije li možda „*upravo utvrđeni grad Zelina bio od pamtivijeka župski (ili županijski) grad staroga Moravča?*“²⁵ To ne bi bilo ništa neubičajeno: hrašćinski župan je 1346. bio kaštelan Grebena (*comes de Hraschina et castellanus de Greben*), jer Moravču susjedna Hrašćina nije imala grad-utvrdu! Razloge nastanka većine *castruma*, a kasnije i trgovišta uz njih, smještenih na najvažnijim srednjovjekovnim prometnicama najbolje ilustrira navod Nade Klaić: „*Za smještaj je tih lokalnih tržišta bio od presudne važnosti sistem castrorum, upravno uređenje u doba Arpadovića u Ugarskoj i u svima onim zemljama, koje su došle pod njihovu vlast. Nastavljajući na slavenske zbjegove i izgrađujući sami nova castra oni su čitavu državu podijelili na veće ili manje jedinice, župani-*

¹⁹ „*terram eciam (sanc)ti Martini a castro Zagrabiensi exemptam*“ – CD III, 86, g. 1209.; „*de terris castri Zagrabiensis, terras videlicet: Rodos, Widuse, Cupuc et Braten, a castro Zagrabiensi exceptas ad beneplacitum episcopi et tocius capituli eisdem debitis et seruiiciis*“ – CD III, 200, g. 1221.; „*terram quandam nomine Laga [Tkalec] in Sclauonia que pertinebat castro Cris perpetuo iure possidendam*“ – CD III, 232, g. 1223.; „*terram regalem nomine Zlonyn et Worbouch in Sclauonia habitam, a castro Crisiensi exemptam*“ – CD IV, 224, g. 1244.; „*qui eciam separat terram castri de Rokonuk, ubi comitem eiusdem terre nomine Vognizlav*“ – CD IV, 242, g. 1244.; „*iterum conterminatur ipsius comitatus Moraucha*“ – CD IV, 286, g. 1245.

²⁰ Npr., g. 1259. „*iobagio castri de Glavnicza Ohornug*“ – CD V, doc. 659, p. 151 ili g. 1260. „*castrum de Moroucha in comitatu de eusdem*“ – CD V, doc. 691, p. 185 ili g. 1270. „*iobagiones castri et castrenses de Glavnicza*“ – CD V, doc. 14, p. 556 ili g. 1275 „*servitia castri de Moroucha*“ – CD VI, doc. 107, p. 122 ili g. 1352. „*iobagiones castri de Moroucha et de Glaunicha*“ – CD IX, doc. 368, p. 451 ili g. 1343. „*nobiles iobagiones castri de Marocha et Glaunicha*“ – CD XI, doc. 72, p. 95; doc. 109, p. 75 itd.

²¹ Tako, npr., g. 1326.: „*Datum in Zelna foro*“ – CD IX, doc. 259, p. 317 ili g. 1335. „*Datum in foro Zelna*“ – CD X, doc. 166, p. 234.

²² G. 1326. „*comes Benedictus de Moroucha ac castellanus de Minori Kemluk*“ – CD IX, doc. 259, p. 316 ili g. 1335. „*magister Samson comes de Marowcha et castellanus de Maiori Kemluk*“ – CD X, doc. 166, p. 232 ili „*magister Benedictus filius Dominici, castellanus de Mayori Kemluk et de Greb[e]n ac comes de Moroucha*“ – CD XII, doc. 173, p. 231.

²³ „*liberam villam domini nostri regis, videlicet forum Zelna in Moroucha existentem*“ – CD IX, doc. 346, p. 418.

²⁴ „*Nije nemoguće, da je grad Zelina bio tada središte župe moravečke (comitatus de Maroucha), od koje se je poslije razvila plemenita općina moravečka*“ – Klaić, Vjekoslav. *Prilozi za povjest grada Zeline u: Vjesnik hrvatskog arheološkog društva (VHAD) XI*, Zagreb, 1911., str. 12-13.

²⁵ Dobronić, *Zelina i Moravče*, str. 13.

je, s castrumom kao središtem. Castra su se zbog strategijske važnosti nalazila na važnim putovima, koji su usto bili i glavne arterije trgovačkog prometa. Zbog toga su lokalna mjesta razmijene, kod nas kao i u čitavoj Evropi, nastala većinom uz castrum ili ispod njega²⁶.

D r u g a se dvojba odnosila na istoimenost dvaju toponima: Zelina Sv. Nikola vs. Zelina Sv. Ivan. Pri tom treba napomenuti kako je od zelinskih toponima samo jedan tijekom srednjovjekovlja postojan: dok se Sv. Ivan Zelina u srednjovjekovnim dokumentima javlja pod različitim imenima (Moravče Sveti Ivan, Sveti Ivan u Moravču, Sveti Ivan itd.) Sv. Nikola Zelina se uvijek spominje samo pod tim imenom. Stoga Dobronić – po analogiji na „slučaj Glogovnica, ime potoka koji je u srednjemu vijeku obilježio čitavo područje“²⁷ – zaključuje: „Zelina je bila zemljopisni pojam, a označavala je otprilike po široki pojas od brda s gradom Zelinom, uz potok i oko potoka Zelina (i Biškupec je prvotno bio ‚posjed Zelina‘) do oko Donje Zeline“. U Donjoj Zelini je prvotno bio castrum Nikola (*castrum Nicola*), koji se spominje u ispravi iz 1202. godine a koji je nastao u okviru sustava kasta (*systemma castrorum*) za zaštitu najvažnije srednjovjekovne prometnice, *viae exercitu/ali/s seu Colomani*²⁸ – na mjestu gdje se ona spajala s „javnom zagorskom cestom“ (*iuxta castrum Nicola annectitur publice strate Zagoriensis*)²⁹. Jer, kako navodi V. Klaić, na tom se mjestu „već g. 1334. spominje ‚ecclesia sancti Nicolai de Zelna‘ današnja župna crkva sv. Nikole u Donjoj Zelini“. Nestali castrum on situira na lokalitet Gradina, ispod kojega je plemićki dvorac Paukovec ili na Gradište koje je uz cestu koja iz Donje Zeline vodi u Sv. Helenu³⁰. Dobronić u svojoj monografiji citira V. Klaića ali i dodaje kako „nije nemoguće zamisliti, da je crkva sv. Nikole na mjestu grada Nikole, koji je možda do prvih desetljeća 14. stoljeća nestao“³¹. Glede toga valja napomenuti kako su tri najznačajnija punkta križevačke trase „vojničke ili Kolomanove ceste“ bila Križevci – Rakovec - Zagreb³². Pored njih su, međutim, izgrađeni u arpadovsko doba i manji kastrumi (kule) koji nisu služili za odmorište nego samo za zaštitu ove najznačajnije srednjovjekovne slavonske prometnice, pa tako i ovaj, kasnije nestali, castrum Nikola u Donjoj Zelini, ili već spomenuti kastrumi Moravče i Glavnica. Zelinski je *castrum* za zaštitu „zagorske ceste“ nastao nešto kasnije (nakon tatarske provale 1242.) i

²⁶ Klaić, Nada. *Prilog pitanju postanka slavonskih varoši*, u: *Zbornik radova FF III*, Zagreb, 1955., s. 48-49.

²⁷ Dobronić, *Zelina i Moravče*, str. 17.

²⁸ Pajur, Franjo. *Rakovec (Rokonuk) kao središnji posjed okolice*, KAJ, god. XLIX, 3-4, 2016.

²⁹ CD III, doc. 14, p. 17.

³⁰ Klaić, V. *Prilozi*, str. 13.

³¹ Dobronić, Lelja. *Po starom Moravču*, Zagreb 1979., str. 104.

³² Pajur, Franjo. *Rakovečka trasa „vojničke“ ili Kolomanove ceste* u: *ZOPZ ZPDZ HAZU*, vol. 29, 2011.

bio *caput dominii*.

Tr e ć a je dvojba bila u kakvom su odnosu u starim poveljama spominjana trgovišta Četvrtkovec i Zelina, odnosno je li riječ o dva trgovišta ili samo o jednom? Kako nas naime obavješćuje Dobronić, „*moravečki župan Benedikt podložnicima utvrđenoga grada Moravča i Glavnice (jobagiones castri de Moroucha et Glaunicha) izdaje ispravu o razgraničenju nekih posjeda 18. prosinca 1326. u trgovištu Zelini (in Zelna foro)*³³. Kad 22. rujna 1334. sličan posao obavljaju moravečki župan Samson i njegov kolega moravečki zemaljski župan Tomo, sin Grgurov, oni ispravu izdaju u Četertekelu (*Datum in Cheterteckel*)³⁴, lokalitetu bez ikakve pobježe oznake, a 17. kolovoza 1335. opet u trgovištu Zelini³⁵. Županski par županije moravečke, Stjepan, sin Janov, i Stjepan, sin Šimunov, zasjedali su ‚u našem stolnom sjedištu, zvanom Čturtukel, s plemenitima i neplemenitima‘ na županijskoj skupštini Moravča, i izdavali isprave 27. veljače i 6. ožujka 1343.³⁶ Idući županski par, Benedikt, sin Dominikov, i Ivan, sin Pavlov, 13. ožujka 1354. održali su ‚glavnu skupštinu‘, ‚sa svima plemenitima i ljudima bilo kojeg staleža u županiji Moravče‘ i uredili nesporazum između nekolicine plemenitaša i jednog podanika utvrđenoga grada županije Moravče. Tu su skupštinu održali i ispravu izdali u Čturtukelu (*Datum in Chuturtukhel*)³⁷. Gdje je taj Čturtukel ili Četertekel? (< mađ. *csütörtök*=četvrtak) – pita se dalje u svom prilogu i sama Dobronić. Prije nje je na to pitanje pokušao odgovoriti Pavičić: ‚*Trgovačko-obrtničko mjesto [trgovište] stare župe Moravče, na području Sv. Ivana Zeline, a na tlu koje sada zove Tršci. ... Kako su u Č-u držani nedjeljni [tjedni; četvrtkom] sajmovi, to se u njemu kroz nekoliko stoljeća sastajala i skupština župe Moravče. Stoga župani moravečki i zovu Č. ‚sedes nostra katedralis‘, u kojem se obdržavaju ‚congregationes generales‘. U Č-u su izdane, prema tome, i mnoge javnopravne isprave Moravečke župe. U 17. st. potisnuto je staro ime, a novi naziv Sv. Ivan Zelina obuhvatio je i područje četvrtačko i njemu susjedno oko crkve*³⁸. Nastavljajući se na Pavičića, Dobronić zaključuje da je Četvrtkovec ‚ležao uz potok Zelinu sjeverno od Biškupca, a ime zemlje Tršci na brežuljku podsjećalo bi na trgovce koji su dolazili tržiti i možda tu naseljavati³⁹. Budući da se sajam održavao četvrtkom, kao i u obližnjem svetoivanjskom trgovištu, Dobronić drži da ga je gospodar Zelingrada utemeljio kao konkurenciju sajmu kraljevskog trgovišta Sv. Ivan, tvrdeći kako je riječ o dva saj-

³³ CD IX, doc. 259, p. 316.

³⁴ CD X, doc. 133, p. 190.

³⁵ CD X, doc. 166, p. 232.

³⁶ CD XI, doc. 30, p. 41 i doc. 33, p. 45.

³⁷ Dobronić, *Zelina i Moravče*, str. 14.

³⁸ S. v. Četvrtak-Četvrtište – Stjepan Pavičić, u: *Hrvatska enciklopedija sv. IV*, Zagreb, 1942., str. 298.

³⁹ Dobronić, *Zelina i Moravče*, str. 16.

mišta od kojih „životnije je bilo trgovište Zelina uz crkvu sv. Ivana Krstitelja, pa se Četvrtkovec s vremenom izgubio“⁴⁰. Za razliku od nje, Nikolić u svom prilogu iz 1971. piše: „Nema nikakve sumnje da su Chetertekhel i Zelina jedno te isto i da se mjesto nazivalo Chetertekhel (Četvrtak ili Četvrtkovec) radi sajмова koji su se od davnine četvrtkom održavali u mjestu. Nije isključeno da se ime Chetertekhel za mjesto Zelinu upotrebljavalo za razliku od grada Zeline“⁴¹. Između ta dva suprotstavljena mišljenja jest ono treće: Matijević Sokol, naime, u svom prilogu za zelinski zbornik iz 2003. godine piše: „Čini mi se da bi se ipak moglo temeljem analize navedenih dokumenata iznijeti mišljenje da su naselja Sv. Ivan Zelina i selo Četvrtkovec sljednici iste povijesne tradicije onoga prvog naselja – slobodne vile, trgovišta Zelina koja je u reambulaciji poznatoj iz više dokumenata bila jedno šire područje na kojemu se vjerojatno u ravničarskom dijelu uz cestu održavao sajam, a crkva sv. Ivana, koja je također bila navedena unutar područja slobodne kraljevske varoši Zeline, nalazila na povišenijem dijelu. S vremenom je mjesto održavanja sajma četvrtkom – što je lokalitetu i dalo ime Četvrtkovec – uz cestu ostalo bez stanovništva, koje je potražilo bolje mjesto za stanovanje uz crkvu. Na ovaj lokalitet prešlo je i ime Zelina – kao Sv. Ivan Zelina po župnoj crkvi – kojim se nakada nazivalo to šire područje. Zbog toga u transkriptu Varadinskog kaptola nalazimo i dokument Zagrebačkog kaptola kojim Fabijan Bičkele poziva stanovnike da se nasele u Četvrtkovcu na opustjelom prostoru uz rijeku Zelinu. Ovo se moje mišljenje donekle razlikuje od onoga L. Dobronić koja drži da su to dva različita mjesta. Nema sumnje da jesu, ali jedno i drugo imaju genezu u trgovištu Zelina, kako je to razvidno iz reambulacije iz 1329. godine“⁴². Pored navedena dva imena spominje se 1557. godine još i treće: „u trgovištu ispod zelinskog grada-utvrde zvanom Trgovišće“ (*in oppido sub eodem castro Zeline, Thergoysche vocato*)⁴³ u kojem su živjeli i „neki doseljeni građani“ (*in eodem oppido ex civibus extraneis*)⁴⁴. Najplauzibilnija je, čini se, posljednja teza Matijević Sokol, no sama činjenica da je na području Zeline postojalo u srednjovjekovno doba lokalno trgovište s tjednim sajmom, najzornije svjedoči o živoj trgovačkoj aktivnosti, kao posljedici položaja na važnoj prometnici, poznatoj još iz rimskih vremena.

Svoj „pretek važnosti“ – kako Budak⁴⁵ prevodi Christallerov izraz

⁴⁰ Dobronić, *Zelina i Moravče*, str. 19.

⁴¹ Nikolić, Milan. *Četvrtkovec. Iz daleke prošlosti Zeline*, KAJ, god. IV, 7-8, 1971.

⁴² Matijević-Sokol, Mirjana. *Najstarija povijesna svjedočanstva o Zelini u: zbornik Sveti Ivan Zelina i zelinski kraj u prošlosti*, Zagreb - Sv. Ivan Zelina 2003., str. 30.

⁴³ Hrvatski državni arhiv (HDA), *Spisi obitelji Podroczy*, kutija 5.

⁴⁴ HDA, *Spisi*, kut. 5.

⁴⁵ Budak, Neven. *Gradovi varaždinske županije u srednjem vijeku*, Zagreb-Koprivnica, 1994. str.

„*Bedeutungsüberschuss*“⁴⁶ – Zelina je oduvijek zahvaljivala isključivo svom zemljopisnom položaju, budući da se nalazi na prometnici koja je u rimska doba vodila iz Ptuja u Sisak (*Poetevio-Siscia*) a u srednjem vijeku iz jednog, za tadašnje pojmove mega-centra, Varaždina u drugi – Zagreb. U srednjem je vijeku naime od Varaždina, kao najvećeg prometnog križišta tog dijela Hrvatske, vodila je jedna trasa „zagorske“ velike ceste prema zemlji križara (*ad magnam viam per quam itur ad terram cruciferorum*) odnosno Beli do Grebena (*que via magna veniret de Greben in Warosd*⁴⁷) a odatle preko Huma do Zeline (*magna via in vertice montis per quam itur de Zelna*⁴⁸). Ova se prometnica kod Donje Zeline spajala s „vojničkom“ ili „Kolomanovom cestom“ (*via exercitu(ali)s seu Colomani*) koja je dolazila od Rakovca (*respective ←Gostovića←Križevca*) i dalje vodila pokraj Moravča i Blaguše, preko rječice Kašine (*magna strata per fluuuium Casina*⁴⁹) te pokraj crkve Svih Svetih (*ecclesia sanctorum omnium circa magnam viam*⁵⁰) u Sesvetama do Zagreba. Drugom se „velikom cestom išlo iz Varaždina prema Toplicama“ (*in viam, per quam iretur de Warosd in Toplicham*⁵¹) a odatle preko Kozjeg Hrpta na Kalniku u Križevce (*viam magnam Coziherbet que de Cris ducit in Worosd*⁵²) ili do Bednje, gdje se spajala sa zagrebačkom cestom (*per viam illam itur in magnam viam, per quam descendit ad aquam Bigne et iungitur Zagrabiensibus*)⁵³, koja je pak vodila do Huma (Brezničkog), gdje se spajala s *belsko-grebenskom* trasom. Od Huma su obje ceste vodile dalje već prije spomenutom trasom preko Komina (stara rimska postaja *Pyrris*⁵⁴) do Zeline a odatle dalje preko Donje Zeline (spoj s Kolomanovom cestom), pa nizinom ispod Moravča i Glavnice, koji su se nalazili na bregovima, dalje u Zagreb. Tako se u ispravi kralja Emerika iz 1200. navodi kako međa zelinskog posjeda vodi „*od sela Zeline prema sjeveru pa pored zdenca a onda sredinom doline uz veliku cestu (usque magnam viam) koja razdvaja Berislavovu zemlju*“⁵⁵.

⁴⁶ „Dieses ‚Leben‘ einer Stadt, also ihre Bedeutung, steht nicht notwendig in Parallelbeziehung zu der Einwohnerzahl, es kann gewissermaßen ein Überschuß an Bedeutung vorhanden sein.“ tj. „Taj ‚život‘ grada, odnosno njegovo značenje, nije nužno u korelaciji s brojem njegovih stanovnika, nego može imati, da tako kažem, pretek važnosti. – Christaler, Walter. *Die zentralen Orte in Süddeutschland* Jena 1933, Darmstadt ²1968, S. 26.

⁴⁷ g. 1371. CD XIV doc. 263, p. 353.

⁴⁸ g. 1343. CD XI doc. 30, p. 42.

⁴⁹ g. 1217. CD III, doc. 131, p. 153.

⁵⁰ Buturac, *Popis župa*, s. 66.

⁵¹ g. 1371. CD XIV doc. 263, p. 353.

⁵² g. 1225. CD III doc. 220 p. 246.

⁵³ g. 1181. CD II doc. 175. p. 176-178.

⁵⁴ Klemenc, Josip. *Archaeologische Karte von Jugoslavien: Blatt Zagreb* Beograd, 1938., str. 107.

⁵⁵ CD II, doc. 327, p. 354.

Navedeni je prometni položaj Zeline omogućio i „pretek važnosti“ njene o b r a m b e n e funkcije te se ona našla u sustavu utvrda (*systemma castrorum*) koji je trebao štititi važne prometnice (ovdje trasu zagorske ceste) i rezultirao izgradnjom „sredovječnog“ grada (grada-utvrde) *Zelynawar* odnosno *castruma Zelynawar*⁵⁶, čiji je kastelan Pavao Čurkan (*Paulus Churkan comite castellanu de Zelna existente*)⁵⁷ spomenut još 1295. godine. Potom je, do svoje smrti 1358. godine, vlasnik grada-utvrde Nikola Ludbreški (*Nicolao de Ludbreghe*), jer se u darovnici iz 1327. godine spominju „kastumi naši i naših nasljednika Zelina i Bistrica (*castra nostra et nostrorum heredum de Zelna et Byztrycha*)⁵⁸. Zatim je vlasnik Zelingrada Fabijan Bičkele (*Fabianus dictus Bychkele de Zelna*)⁵⁹ i njegovi nasljednici – sve do 1490. godine, kada je ubijen posljednji potomak obitelji – Ladislav. Potom je u vlasništvu Zapolja: palatina Stjepana i njegova sina Ivana, transilvanijskog vojvode (*ZELENAWAR waywode Transilwaniensis, ZELYNAWAR Johannis Zepesiensis*)⁶⁰; u to se vrijeme preuređuje i ojačava kulama. Ivan Zapolja je 1526. proglašen ugarskim, a zatim i kraljem Hrvatske i Slavonije, no kao njegov protukandidat pojavio se Ferdinand Habsburški kojega su, otprilike u isto doba, izabrali u Hrvatskoj za kralja. Zbog toga je sukoba dvojice kandidata na prijestolje situacija u Hrvatsko-Ugarskom Kraljevstvu tijekom nekoliko desetljeća bila nestabilna, a Zelingrad u tom procesu spaljen⁶¹. Godine 1535. Zelingrad s trgovištem Četvrtkovec te selima i posjedima Plavnica, Ivankalec, Baničevac, Obrež, Topličica, Kalinje te Gornje i Donje Orešje (*castrum Zelyna vocatum, necnon oppidum Cheterthekhel appellatum, ac villas, possessiones, portionesque iura possessionaria puta Plavnitzza, Ivanykalecz, Banychevcz, Obres, Thoplychicza, Kalyn ac Superior et Inferior Oresye*), kupuje za 3.500 zlatnih forinti viceban Pavao Kerečenji sa sinovima (*Paulo Kerecheny de Kanyaffewlde, necnon Michaeli, Ladislao, Andree, Ludovico, Johanni et Mathie filiis suis*)⁶². Kerečenji ga raskošno uređuju: ukrašen je renesansnim prozorima, izgrađena je nova cisterna za vodu, te više dvorišta za potrebe posade, posluge, smještaj stoke i konja. Plemička ga obitelj Kerečenji posjeduje dalje tijekom 16. st. da bi krajem istog stoljeća počela postupno napuštati Zelingrad i seliti se u kuriju Tršci. Potom je zelinski stari grad u prvim desetljećima 17. st. stradao od požara tako da je 1640. već ruševina (*in*

⁵⁶ Adamček-Kampuš, *Popisi i obračuni*, g. 1507. i 1509. str.

⁵⁷ CD VII, doc. 196, p. 216.

⁵⁸ CD IX, doc. 295, p. 358.

⁵⁹ CD XVIII, doc. 213, p. 318.

⁶⁰ Adamček-Kampuš, *Popisi i obračuni*, g. 1507., 1509., 1517. i 1520.

⁶¹ 1533. „*Popis kraljevskog poreza od 1 forinte na posjedima pristicalica Ferdinanda I (Slav), Combusta in eodem processu: ZENTH IVAN Emerici Bradach*“ – Adamček-Kampuš, *Popisi i obračuni*, str. 133.

⁶² Laszowski, Emilij *Monumenta Habsburgica II (MH)*, Zagreb 1916., doc. 254, str. 248-249.

diruto castru Zelina)⁶³. Međutim, kako se općenito drži da je zelinski kastrum izgrađen poslije tatarske provale 1242.⁶⁴, onda su po dostupnim dokumentima iz 1200. i 1201. zelinska crkva Sv. Ivan (*ecclesia sancti Johannis*) i selo Zelina (*villa Zelina*) postojali prije njega⁶⁵! Ako se dakle prije kastruma na obližnjem brdu, kojim prolazi važna prometnica, razvilo naselje i izgradila crkva sv. Ivana, onda je primarni „pretek važnosti“ imala p r i v r e d n a i v j e r s k a , a tek kasnije o b r a m b e n a funkcija. Jer – kako kaže Budak, parafrazirajući utemeljitelja teorije centraliteta Christallera kao i neke druge njegove nasljedovatelje⁶⁶ – „od čitavog bogatstva djelatnosti koje se obavljaju u nekom gradu, u ranom srednjem vijeku postojale su dvije ili tri: obrambena, vjerska i donekle privredna“⁶⁷.

Za našu je temu najvažnija isprava kojom 16. listopada 1328.⁶⁸ ban Mikac poziva sve slobodne ljude „da slobodno dođu i ostanu u slobodnom mjestu našega gospodina kralja tj. trgovištu Zelini u Moravču“ (*ad liberam villam domini nostri regis, videlicet forum Zelna in Moroucha existentem venire voluerint*) „uz uvjet da sve koji su ovamo došli napustivši svoje [na prethodnom boravištu] jamčenje, nitko ne može zbog tog jamčenja uznemirivati“ (*in eodem tali condicione mediante, quod quicumque relicta fideiussione ipsorum uenerint ad eandem, non possint vel valeant per quempiam ratione ipsius fideiussionis molestari*). Svatko tko dođe uživati će tri godine od dana dolaska „sloboštine“ (*trium annorum a die introitus eorum gaudeant libertate*). Nakon isteka tog roka dužna je svaka kuća (*curia*) banu ili njegovu službeniku (*nobis vel officiali nostro*) svake godine o Martinju (*in festo beati Martini*) platiti 12 banskih denara (*duodecim denarios banales solvere*) kao i dati uobičajene darove (*item munera consueta dare*), ali banu ili njegovu službeniku nisu dužni davati novac za obranu (*denarios expugnationis*). Pri tom je još važnija odredba bana Mikca da se u „tom trgovištu Zelini ili slobodnoj vesi našega gospodina kralja svakog četvrtka slobodno po starom običaju održava sajam“ (*in eodem foro Zelna vocato seu libera villa domini nostri regis antedicta singulis ebdomadis forum quinta feria libere iuxta consuetu-*

⁶³ Hrvatski državni arhiv (HDA) *Neo-registrata acta, fasc. 640, 1.*

⁶⁴ „Grad Zelina bi dakle podignut godine 1222. i 1295., vjerojatno tek nakon tatarske provale, naime nakon g. 1242.“ – Klaić, *Prilozi*, str. 13.

⁶⁵ „in villa uero Zelina ... ad ecclesiam sancti Johannis“ – CD II, doc. 327, p. 354 odnosno „Item ville Zeline ... ad ecclesiam sancti Johannis“ – CD III, doc. 8, p. 12.

⁶⁶ „politisch-administrative, kultisch-kirchliche, wirtschaftliche und kulturelle Zentralität“ – Fehn, Klaus *Die zentralörtlichen Funktionen früherer Zentren in Altbayern* Wiesbaden 1970, S. 2 odnosno „Geht man bis ins hohe und frühe Mittelalter zurück, so begegnen im wesentlichen nur mehr drei Haupttypen zentraler Einrichtungen, die untereinander wiederum in engstem Zusammenhang stehen: politische, gerichtliche, kirchliche und solche des Marktwesens“ – Mitterauer, **Michael**. *Markt und Stadt im Mittelalter*, Stuttgart, 1980, str. 40.

⁶⁷ Budak, *Gradovi*, str. 16.

⁶⁸ CD IX, doc. 346, p. 418.

dinem antiquam celebretur)⁶⁹. Iz navedenog proizlazi da je: 1) „Trgovište Zelina u Moravču“ slobodno kraljevo trgovište (*libera villa regis*) u kojem se 2) sajam održava svakog četvrtka (*singulis ebdomadis quinta feria*), i to 3) „po starom običaju“ (*iuxta consuetudinem antiquam*). Iako Dobronić piše da se u ispravi ne navodi koji je kralj i kada Zelinu proglasio trgovištem, kao ni koji je to „već godine 1328. „stari običaj“ održavanja sajma⁷⁰, ipak te navode ne treba olako odbaciti. Jer, zašto bi na mjestu gdje nije postojao grad-utvrda bilo izgrađeno naselje i crkva, ako ne zbog sajma odnosno privredne funkcije mjesta? Treća je odredba bila najznačajnija za Zelinu kao naselje, jer kao što je iz literature o teoriji centraliteta poznato, „Razlikujemo godišnji sajam, feria, tj. sajam posebne važnosti od tjednog i dnevnog sajma. Tjedni i dnevni sajam je naseljavajući, gradotvoran i gradotrajan“⁷¹. Zelinski je tjedni sajam jamačno odigrao ključnu ulogu u razvitku naselja oko Crkve sv. Ivana Krstitelja, jer se s vremenom zbog sajma naseljavalo i stanovništvo te je od sela nastalo trgovište. Tako ih, npr., 1340. a prigodom molbe banu Mikcu za obnovu povlastice zastupa „Ivan, župnik crkve sv. Ivana Krstitelja u Moravču (*Iwan, plebanus ecclesie beati Joannes Babtiste de Moroucha*)⁷² a svega četiri godine kasnije istim povodom pred novog bana Nikolu u njihovo ime dolazi već „Sergen, poglavar Zeline u Moravču“ (*Sergen, vilicus de Zelna in Moroucha*)⁷³. U svakom slučaju, ovo se trgovište tijekom narednih stoljeća razvijalo dok je Zelingrad, nakon postupnog preseljenja obitelji Kerečenji i stradavanja u požaru početkom 17. stoljeća, postao ruina o kojoj Mlinarić 1842. piše kao o razvalinama zagonetnoga grada: „Kroz goru na pò puta medju Bistricom i svetim Ivanom leže takodjer takovoga u svakom obziru zagonetnoga grada razvaline, kano da su izrasle srèd guste šume od šestolètnih bukava iz ona dva brežuljka na kojih stoje. Razvaline ove i u svojoj propasti još veličanstvene nose ime od Zelina grada. Otkada je ovaj grad zapušten, nezna se; ista inače žilava i dugotrajna narodna priča o posljednjih gospodarih ovoga grada iščeznù i nitko izmedju puka o njih ništa kazati nezna“⁷⁴. Budući da ništa nije saznao iz pučke predaje, Mlinarić se pozvao na skromne podatke o starom zelinskom gradu koje je pronašao u rukopisnom *Leksikonu* Venancija Glavine i *Protokolu* Petra Škrleca Lomničkog: „Ovaj grad je bio vlastitost obitelji

⁶⁹ CD IX, doc. 346, p. 418.-419.

⁷⁰ Dobronić, *Zelina i Moravče*, str. 10.

⁷¹ „Wir unterscheiden den Jahrmarkt und die Messe, feria, einen Jahrmarkt von besonderer Bedeutung, vom Wochen- und täglichen Markt. Der Wochen- und tägliche Markt ist siedlungsgebunden, stadtbildend und stadterhaltend. – Ennen, Edith. *Die europäische Stadt des Mittelalters*, Göttingen, 1972, S. 61.

⁷² CD X, doc. 414, p. 587.

⁷³ CD XI, doc.95, p. 170.

⁷⁴ Mlinarić, Stjepan. *Razvaline od grada Zeline i tamošnja špilja u: Danica Ilirska 37, u subotu 10. rujna 1842.*, str. 146-147.

Zapoljanske, zatim Mihaljevićeve⁷⁵, a najposlě, kako Petar Škärlec⁷⁶ piše, Kerečenianske i Magjarove“. Dakako, „zahvaljujući Vjekoslavu Klaiću, poznavanje povijesti toga grada pomaklo se korak dalje od Glavine i njegova ‚rukopisnog Leksikona‘ koji se citira u tom davnom napisu“⁷⁷. Trgovište se, pak, zahvaljujući sajmu i trgovini širilo oko Crkve sv. Ivana na brdu (arhitektonski obrambenog karaktera⁷⁸) i koristilo dalje svoj položaj na važnoj varaždinsko-zagrebačkoj cesti: „Na dominantnom hrptu, između potoka Topličice i Biškupca, preko kojega meandrirajući jaše stara antička cesta, na dominantnoj poziciji gdje cesta iz uzlazne prelazi u silaznu putanju, mijenjajući smjer, dva puta na kratkom odstojanju, naglašujući položaj crkve, formiralo se srednjovjekovno naselje Zelina“⁷⁹. Tako grof Dominik Teleki von Szek (1773.-1798.), ugarski plemić, pravnik i putopisac, u svom putopisu *Putovanje kroz Ugarsku i neke granične zemlje iz 1805.* spominje Zelinu među poštanskim postajama na cesti Varaždin - Zagreb: „Preko poštanskih postaja Oštrice (Oszteritz), Breznica (Presnitz), Sveti Ivan (St. Johann) i Popovec (Popowetz) stiže se konačno u Zagreb (Agram), veliki grad smješten među brdima“⁸⁰. Trasu preciznije bilježe C. Szepesházy i J. C. Thiele u svom *Novom kažiputu kroz kraljevinu Ugarsku iz 1827. godine*: „Varasdin (k. Freistadt, Post.) – Ostritz (Dorf, Post.) – Bresnitza (Dorf, Post.) – St. Ivan (Dorf, Post.) – Popovecz (Dorf, Post.) – Agram (k. Freistadt, Post.)“⁸¹ kao i Baedekerovo prvo izdanje *Priručnika za putnike iz 1842. godine*: „Varasdin (Varaždin) – Ostricza (Oštrice) – Bresnicza (Breznica) –

⁷⁵ „Zelina Castrum in Comitatu Zagrabiensi, fuit olim familiae Comitum de Zapolya, idque postea ad a. 1527, cum ob crimen infidelitatis Joannis comitis Scepusiensis (ut loquitur diploma Regium) devolutum fuisset ad jus regium, donatum est a Rege Ferdinando I. nobilibus Petro et Joanni Mihaljevich, vel ut in Diplomate scribitur Myhalcwith“.

⁷⁶ „Extractus rerum magis memorabilium ex Protocollo sive Actis Regnorum Croatiae et Slavoniae ab anno 1565-1757 per Petrum Škerlec de Lomnica, Regnorum Croatiae et Slavoniae Magistrum Protonotarium deductus“ na strani 10 kaže: „Certi Valachi in bonus Dnorum. Kerečeni sub arce Zelina in servitiis Petri Kaštellanfi existentes quemdam Blasium Aranyassi occiderunt“. Opet na str. 68 god. 1601 „Cum statibus innotuisset, quod generosa olim Dna. Sophia Kerecheny coram Capitulo Časmensi, Francisco Orehoci, et moderno Protonotario fassa fuisset privilegia totius Regni et Comitatum a Capitulo Časmensi, tempore desolationis ejusdem Michaeli quondam Kerecheny pro tunc Vice-Bano in Castro Zelina ad fideles manus consignata et reposita extitisse: deliberarunt, ut moderni Possessores Zelinae Ladislaus nempe Kerecheny et Joannes Budor cum eorum Procuratore Georgio Mikulić sub strictissimo Juramento de talibus fideliter conducendis admoneantur, delegatis eum in finem personis ab utroque Capitulo Georgio Urnoci, Francisco Orehoci, et Moyse Zaboky“.

⁷⁷ Habunek-Moravac, Štefica. *Šetnja, pomalo nostalgična, oko srušenih burgova i zapuštenih kurija*, KAJ, god. IV., 7-8, 1971., str. 14-15.

⁷⁸ Balog, Zdenko. *Potkalnička grupa crkva-utvrda u: Peristil Vol. 46, No. 1, Split, 2003.*, str. 19.

⁷⁹ Zloušić, Kristina. *Povijesna jezgra Sv. Ivana Zeline u: Sv. Ivan Zelina, zbornik*, str. 252.

⁸⁰ Teleki von Szek, Dominik. *Reisen durch Ungern und einige angränzende Länder Pesth, 1805*, str. 220.

⁸¹ Szepesházy Carl (Karóly) – Thiele J. C. *Neuster Wegweisser durch das Königreich Ungarn Kaschau (Košice), 1827*, S. 4.

*St. Ivan (Sveti Ivan Zelina) – Popovec (Popovec) – Agram (Zagreb)*⁸². Sudeći pak prema zapisu iz feljtona *Rapsodije o vrtlarstvu, nasadima, voćarstvu i poljodjelstvu u Hrvatskoj* što ga je tijekom 1834. u *Općim njemačkim vrtnim novinama* objavljivao Michael v. Kunitsch (1765.-1835.), ugarski pedagog i topografski pisac, nije zelinsko trgovište, osim navedene crkve, imalo većih znamenitosti: „*Druga zanimljiva situacijska točka je Sveti Ivan (Szent-Iwan), druga poštanska postaja* [računajući od Zagreba prema Varaždinu]. *Uglavnom – osim ponešto pravilno, solidno i lijepo građenih kuća – ovo plemenito, prilično nepravilno građeno trgovište nema puno znamenitosti, no njegov položaj na masivnom brdu omogućuje prekrasan pogled na ovaj lijepi vinorodni kraj*“⁸³. Iz Kunitscheva se feljtona nadaže da je, osim sajma, postojao i drugi značajni trgovački produkt Zeline: vino iz vinorodne okolice. Dobro vino zelinske okolice spominje i Seljan u svom opisu iz 1842. godine: „*Zelina ili Sveti-Ivan, trgovište s lèpom župnom cèrkvom, ležeće na jednom ugodnom brèžuljku polag poštarskog drumu, koi iz Zagreba u Varašdin vodi, ima neštoja lèpa i uredno sazidana stanja. – Vino je ove okolice od dobrote na glasu*“⁸⁴. Seljan je u bilješci ispod teksta zabilježio i katastrofalni požar u kojem je te godine izgorjela župna crkva i većina kuća u mjestu, izražavajući nadu kako će, što zbog svog položaja, što zbog solidarnosti šire zajednice, mjesto biti brzo obnovljeno: „*U trgovištu se ovomu dana 3. Svibnja (Maja) 1842 po petoj uri u jutru porodi vatra, i oganj se tako bèrzo razprostirati stade, da je čèli sv. Ivan postao, žalibože, za uru i pó uglevje i pepeo; i iste zidane kuće sa župnom cèrkvom i tornjem izgoriše u tolikoj vatri. Od 80 kuća ostalo je samo 18 čitavih. Nu nešto radi prijatnog, na živahnoj poštarskoj cesti ležaja, nešto opet susèdnom milostinjom domorodne bratje podporno, nadamo se, da će se za kratko vrème opet k pèrvašnjemu svojemu cvatućemu stališu povratiti*“. Glede vina je na sjednici svetoivanjske podružnice gospodarskog društva iz 1854. zaključeno da „*kad bi se tu [u zelinskom kraju] učionica [gospodarstvena] podigla, vinodèlstvo ove okolice vèrlo promaklo i usavèršilo, kad bi pred očima bio izgled obradjivanja tèsja. Jer ovdè ponajviše vinogradi su tolika vrèla uzdèržavanja života 8 do 9 tisućah ljudi*“⁸⁵. Treća, ključna zelinska privredna grana – turizam, bila je tek u povojima, prije svega zbog loše prometne povezanosti sa Zagrebom tako da kolovoza 1910. *Zagrebačke novine* izvješćuju kako je „*u posljednje vrijeme u Zagrebu (Agram) osnovan konzorcij koji si je zadao zadaću*

⁸² *Handbuch für Reisende durch Deutschland und den Oesterreichischen Kaiserstaat* Coblenz, bei Karl Baedeker, 1842, str. 224.

⁸³ Kunitsch, Michael von. *Rapsodien über Gärtnerrei, Anlagen, Obstbaumzucht und Landwirtschaft in Croatien* u: *Allgemeine deutsche Garten-Zeitung XII. Jahrgang, N° 32, 10. August 1834.*, str. 251.

⁸⁴ Seljan, Dragutin. *Zemljopis pokrajinah ilirskih*, Zagreb 1843., str. 201.

⁸⁵ *Zapisnik podružničke sèdnice Sveto-Ivanske dne 9. ožujka t. g. u Svetom Ivanu dèržane – Gospodarske novine br. 11, u subotu 18. ožujka (marta) 1854.*, str. 50.

produžiti prugu električnog tramvaja od Maksimira do Sv. Ivana Zeline. Ako ova agitacija uspije, dobit će Sv. Ivan vezu s glavnim gradom što je mjestu u svakom pogledu do sada nedostajalo. Na putu prema Sv. Ivanu Zelini nalazi se vrlo omiljeno izletište Dubrava a mnogi bi izletnici pošli i dalje. Zbog loše ili nikakve prometne povezanosti sva mjesta istočno od Zagreba se rijetko posjećuju iako se odlikuju prirodnim ljepotama⁸⁶. Već 10. listopada te godine javljaju iste novine da je „ovdašnji [zagrebački] trgovac F. Budicki uveo stalni automobilski promet između Zagreba i Sv. Ivana Zeline. Nakon uspješne probne vožnje u subotu poslijepodne u kojoj je sudjelovao i predstavnik zagrebačkog tiska, stigao je danas ujutro prvi automobil u Sv. Ivanu Zelinu, gdje je radosno dočekan. Vozeći umjerenom brzinom automobil stiže cestom do Zeline za oko jedan sat⁸⁷. Uglavnom, početkom 20. stoljeća „na ovisoku brijegu pribralo se poput gradića mjesto Sv. Ivan-Zelina, kojega je oku mila zelen zaokružila sa sviju strana, a istaklo se zvonikom osobita oblika⁸⁸ i godine 1910. brojilo 986 stanovnika (937 Hrvata, 12 Srba, 6 Slovaka, 2 Nijemca, 1 Mađar, 1 Vlah i 27 ostalih – 969 rimokatolika, 12 pravoslavnih, 2 Židova i 2 luterovca)⁸⁹ te bilo tada, ali i nekoć, baš kao i danas – središnje mjesto okolice. U okolnim su pak selima uglavnom prebivali potomci žitelja, koji su živjeli tamo prije njih u obiteljskim zadrugama, a čije glavare nalazimo zapisane u raznim urbarima i popisima.

PRILOG: GLAVARI KUĆNIH ZADRUGA U ZELINI I OKOLNIM SELIMA

BERISLAVEC (*Beryzlawcz, Beryzlowch, Beryzlaucz, Beryzlocz, Boryzlowcz*)

S. utel. s: Pretoki, k. i rkž. Sv. Ivan., ž. Zagreb.; 4 kuće, 34 st.⁹⁰ – Zaselak ½ sata sjeveroistočno od Sv. Ivana Zeline. Spominje se 1200. i 1201. kao zemlja Berislavova (*terra Bereslai*⁹¹ odnosno *terra Beryzlay*)⁹² – odatle mu ime. Godine 1412. spominju se „plemenite Doroteja i Elizabeta iz Berislavca“⁹³ a 1495. posjed Berislavec⁹⁴. Popisi poreza tijekom 16. st. bilje-

⁸⁶ „Električnim tramvajem u Sv. Ivanu Zelinu” – *Agramer Zeitung, Donnerstag 11. August 1910.*, str. 6.

⁸⁷ „Automobilski promet sa Sv. Ivanom Zelinom” – *Agramer Zeitung, Montag 10. Oktober 1910.*, str. 5.

⁸⁸ Hirc, Dragutin. *Prirodni zemljopis Hrvatske* Zagreb 1905., str. 162.

⁸⁹ *A Magyar Korona országainak 1910. évi népszámlálása*, Magyar statisztikai közleményék 42, Budapest 1912.

⁹⁰ Podaci ispisani kurzivom za sva mjesta iz: Sabljar, Vinko. *Miestopisni rječnik kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije*, Zagreb, 1866.; ali i iz: *Calendarium Zagradiense* za određene godine, u tekstu/tablicama označene sa (*).

⁹¹ CD II, doc. 327, str. 354.

⁹² CD III, doc. 8, str. 12.

⁹³ Muzejska zbirka Zelina (MZZ).

⁹⁴ „*possessionem Beryzlowch*” – Arhiv HAZU, D-XIX-6.

že vlasničke dijelove više vlasnika: 1509. *BERIZLAWCZ Andree literati fumi (f.) 1*, 1517. *BERYZLAWCZ nobilem de eadem f. 5*, 1533. *BERYZLAWCZ Ambrosii Chakan florena (fl.) 4*, 1543. *BORYZLOWCZ relicte Alexandrycze fl. 2*, 1546. *BERYZLAWCZ relictae Helizabeth f. 2*, *Ibidem Andree Galynych f. 1*, *Ibidem Francisci Czwethnych f. 1*, 1553. (za dimnicu) *BERYZLAWCZ Petri Jantholkoych f. 2*, *BERYZLOWCZ relictae f. 2*, *Ibidem relictae Segricza f. 1*, *Ibidem Andree Golynith f. 2 (jam Ambrosii litterati)*, *Ibidem Francisci Czwethnych f. 4 (jam/već Ambrosii litterati)*, 1553. *BERYZLOWCZ Petri Antholkoych f. 1*, *Ibidem alterius Petri idem 1*, 1554. *BERYZLAWCZ Petri Antholkoych f. 1*, *Ibidem alterius Petri idem 1*, 1555. *BERYZLAWCZ Petri Jantholkoych f. 1*, 1557. (neplaćeno) *BERYZLAWCZ Petri Antholkowych f. 1*, 1560. (neplaćeno) *BERYZLAWCZ Petri Antholkowych f. 1/2*, *Ibidem alterius Petri Antholkoich 1/2*, 1566. *BERYZLAWCZ Petri et Matthiae Antholkowych f. 1*, *Ibidem alterius Petri f. 1*, *Ibidem cum Elia Horvath et Sigrine f. 1*, 1568. *BERYZLAWCZ Petri Antholkowych f. 1*, 1570. *BERYZLAWCZ Petri Antholkoych cum Barbyer f. 1*, 1573. *BERYZLAWCZ Petri Antholkoych cum Barber f. 1 1/2 (desertus f. 1)*, 1574. *BERYZLAWCZ Petri Antholkowych cum Paulo Orehoczy loco olim Barbier f. 2*, 1576. *BERYZLAWCZ Paulo Orehoczy cum Gregorio Huszar f. 2*, 1578. *BERYZLAWCZ Pauli Orehoczy cum Hozzar f. 2*, 1582. *BERYZLAWCZ Pauli Orehoczy cum Hoszar et Barbier f. 2*, 1588. *BERYZLAWCZ Pauli Orehoczy cum Barbier et relicta Antholkowych f. 1 1/2*, 1596. *BERYZLAUCZ et KALYNYE relictae Helenae Antholkoych f. 1/2*, 1598. (popis) *BERYZLAWCZ Portio dominae Helenae Antholkowych coloni 4*, *inquilini 1*, *BERYZLAWCZ Portio dominae Helenae Tremzka colonus 1*, 1600. *Helenae Antholkowych cum genero Radonia Wlah in BERYZLOCZ domus 4*.⁹⁵ Godine 1625. zabilježena je kurija i posjed Berislavec Kristofora Mikulića u kotaru Moravče-Sv. Ivan⁹⁶, 1704. Berislavec, selo u župi Sv. Ivan Zelina,⁹⁷ a 1720. selo Berislavec⁹⁸.

Naseljenost:

GOD.	1812.*	1821.*	1831.*	1841.*	1857.	1869. - 1880. -1890.		1900.	1910.	1921.
ST.	64	92	98	90	34	v. Pretoki		60	54	55
GOD. ⁹⁹	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	53	36	37	33	32	27	36	43	46	39

Glavari seoskih obitelji¹⁰⁰ bili su:

1598.¹⁰¹ Michael Thwkanecz, Thomas zyn Matheyczew, Jacobus Horwatt, Radonia Wlah, Georgius Perak, Martinus Benczek;

⁹⁵ Adamček, Josip – Kampuš, Ivan. *Popisi i obračuni poreza u Hrvatskoj XV. i XVI. Stoljeću*, Zagreb 1976.

⁹⁶ „*curia nobilitari Christophori Mikulich Berislavec vocata in possessione eodem districtu Moracha St. Ivan* – Hrvatski državni arhiv (HDA), Arhiv obitelji Fodroczy, kut. 26.

⁹⁷ „*Berislavec*“ – Kaptolski arhiv Zagreb (KAZ), Protokol 130/I Kalnik.

⁹⁸ „*pagus Berislavec*“ – *Urbarium parochia Sancti Joanni Babtisti in Superiori Zelina seu Moravcha* – KAZ, Protokol 144 / XVb.

⁹⁹ U godinama označenim (*) popisani s Pretokima. Podaci označeni (*) za ta, ali i za sva mjesta, iz *Zagrabiense Calendarium* za te godine.

¹⁰⁰ Seoske su obitelji živjele do druge polovice 19. st. u kućnim zadrugama (*skupčine*), kojima je na čelu bio *glavar* (gospodar).

¹⁰¹ Adamček-Kampuš, *Popisi*, Popis domaćinstava (kž) iz 1598. godine, str. 370-464.

1720.¹⁰² *curia domini* Petri Mykulich, Georgius Seb, Matthias Zregyan, George Dramch (des.¹⁰³).

1834.¹⁰⁴ Mussecz, Psazrich Jos., Psazrich Tomo, Berlek, Kirinich, Petellak, Drosdyek, Szredyan, Remenar, Gustek V., Gustek M., Blasak.

BISAG (*Bykzad, Bigzaag, Byzagh, Byxad, Bygzad*)

Bisag Mali – s. u ž. Zagreb., k. Bistrica, pšt: Breznica, sdč. Bedenica; 5 kuć 57 st.; rkž. Bisag V. – ovamo spada i hrpa kuća Gradunje. – Bisag Veliki – s. u ž. Križev., k. Novimarof, pšt: Breznica, bilj. Vinično, sdč u m; 22 kuć 251 st.; rkž. s crkvom Sv. Mandaline u m; učiona, 1 učit. 45 md. 37 žd. – Danas je selo, a nekad vlastelinstvo s gradom-utvrdom uz rije-ku Lonju. Bio je to nizinski grad četverokutnog tlocrta s cilindričnim kulama na uglovi-ma, opasan jarkom (*Wasserburg*), a postupno se pretvarao u dvorac. U II. svjetskom ratu izgorio je te je danas ruina. Nije poznata godina gradnje, no morao je postojati sredinom 14. st. jer se kao međaši posjeda Jales 1346. navode podanici grada Bisaga (*hominibus de Bikszad*)¹⁰⁵. Najstariji su mu vlasnici bili plemići Bisaški (*Bikszadi*), rođaci Grebengradskih: tako se 1372. i 1389. spominje Emerik, sin Mikca Bisaškog (*Emericus filius Mykech de Bykzad*) a 1430. Nikola i Juraj, sinovi dotičnog Emerika (*Nicolaum et Georgium, filios Emerici de Bykzaad*). Godine 1445. spominje se podban Gjuro iz Bisaga¹⁰⁶, a kad je njegov sin Petar 1478. godine¹⁰⁷ umro bez potomaka, pripalo je imanje njegovoj sestri Ani, udanoj za slavonskog plemića Nikolu Kaštelanovića. Otada pa do konca 16. st. grad i imanje je u vlasništvu Kaštelanovića: 1495. BYGZAD Georgii Castellany 35; oko 1500. Georgius Castellany de Bykzad 44; 1507. BYKZAD Gregorii Castellany 21; Georgii Castellany 36; 1509. BYGZAD domini Georgii 28; 1512. BYKZAD Georgii Castellany 18; 1517. BYKZAD Johannis Castellany 30; 1520. BYGZAD citra Lonyam domini Johannis Castellany 20, pauperes 9, BYKZAD Johannis Castellany 32, pauperes 6; 1533. BYXAD egregii Johannis Castellany cum suis pertinentiis fl. 14; 1543. BYXAD Petri Castellany fl. 6, BYGZAAD Petri Kastelanany fl. 18; 1546. BYKZAD Castellany 15, BIKZAD Castellany fumi 6; 1553. BYKZAD Castellany fumi 18; 1554. BYKZAD Petri et Ladislai Castellany 5, BYKZAD Christophori Castellany 3, BYKZAD Petri et Ladislai Castellany 11, Ibidem (BYKZAD) Christofori idem (Castellany) 8; 1566. BYKZAAD Petri Castellany 8, Ibidem (Ladislai) idem (Castellany) 8; 1567. BYKZAD Petri Castellany fumus 1, Ibidem (BYKZAD) Ladislai Castellany fumus 1; 1568. BYKZAD Petri Kastelanany fumi 7, BYKZAD relictæ Ladislai Kastelanany fumi 7; 1570. Portio Petri Castellany in BYKZAD fumi 7, Ibidem (BYKZAD) relictæ Ladislai Castellany fumi 7, BYZAGH eiusdem (Petri Castellany) fumi 4, Eiusdem (relictæ Ladislai Castellany) fumi 4; 1573. BYKZAD domini Castellany fumi 8, deserti fumi 4, ibidem (BYKZAD) relictæ Ladislai idem (Castelanany) fumi 2¹/₂, BYKZAD

¹⁰² *Urbarium ... Superiori Zelina.*

¹⁰³ Lat. *desertus* = napušten tj. napušteno, opustjelo selište.

¹⁰⁴ Arhiv obitelji Fodroczy kut. 28.

¹⁰⁵ CD XI, doc. 250, p. 329.

¹⁰⁶ *Georgio de Bykzad* – MOL DI 34787.

¹⁰⁷ *Arbor generationis de Bygzad: Petrus defecit A. D. 1478.* – Patačić, *Status familiae Patachich*, NSK, R 4086, p. 3.

*domini Castellany simul cum WYCHEL portione videlicet domini Ladislai Castellany fumi 13, Ibidem in BYKZAD relictæ Ladislai Castellany fumi 2^{1/2}, desertati fumi 1^{1/2}, 1574. BYKSZAD domini Kastellany fumi 9, Ibidem (BYKSZAD) relictæ olim Ladislai idem (Kastellany) fumi 2^{1/2}, Ibidem in utroque desertati per Walachos fumi 6, BYKZAD et WYHEL domini Castellany cum portione olim Ladislai idem fumi 6, Ibidem (BYKSZAD et WYHEL) relictæ Ladislai idem Castellany fumi 3; 1576. BYKZAD et WYHEL domini Kastellany fumi 14, per Walachos desertati fumi 2, Ibidem (BYKSZAD et WYHEL) relictæ Ladislai Kastellany fumi 3; 1578. In BYKZAD dominorum Castellany fumi 8, Ibidem (BYKSZAD) relictæ Ladislai idem (Castellany) fumi 2^{1/2}, BYKSZAD dominorum Castellany fumi 13, combustus fumus 1, Ibidem (BYKSZAD) relictæ Ladislai idem (Castellany) fumi 3; 1582. In BYKZAD dominorum Castellany fumi 8, Ibidem (BYKSZAD) relictæ Ladislai idem (Castellany) fumi 2^{1/2}, BYKZAD dominorum Castellany fumi 11, Ibidem (BYKSZAD) per Walachos desertati f. 2, Ibidem (BYKSZAD) relictæ Ladislai idem (Castellany) fumi 2^{1/2}, Ibidem (BYKSZAD) per Walachos desertati f. 1^{1/2}; 1588. BYKZAGH domini Castellany fumi 6, Ibidem (BYKSZAGH) relictæ Ladislai idem (Castellany) fumi 1^{1/2}, BYKZAD dominorum Kastellany fumi 7, Ibidem (BYKZAD) relictæ Ladislai idem (Kastellany) fumi 1^{1/2}; 1596. In BYKZAD domini Castellany fumi 4, Ibidem (BYKZAD) relictæ Ladislai idem (Castellany) fumi 1^{1/2}, BYKZAD dominorum Castellany fumi 5, Ibidem (BYKZAD) relictæ Ladislai idem (Castellany) fumi 1; 1600. BYKZAD domini Petri Kastellany domus 12, Annae Susane filiae Stephani idem (Kastellany) domus 12, Ursulae Rattkay relictæ primum Ladislai Kastellany domus 6, BYKZAD domini Petri Kastellany domus 16, Annae Susane filiae Stephani idem (Kastellany) domus 16, Ursulae Rattkay relictæ olim Ladislai Kastellany domus 5. Potom je Bisag neko vrijeme (oko 1620.) u vlasništvu Jurja Zrinskog, zatim su mu vlasnici Gereczy, Rattkay, Patačići, Draškovići a nakon 1918. i mnogi drugi, među kojima i književnik Milan Begović. – Crkva Sv. Marije Magdalene u Bisagu se ne spominje u popisu iz 1334. jer nije bila župna, ali je već 1409. u Bisagu bio župnik Petar. Prema popisu iz 1501. imala je 2 svećenika (*Petrus plebanus in Byzagh, Gregorius presbiter ibidem*). Zabilježena je i u popisima poreza iz 16. stoljeća: 1512. *Plebani ibidem (BYKZAD) 1; 1517. Plebani in BYKZAD 1; 1520. BYKZAD plebani 3, pauperes 2, BYKZAD prebendarii 1; 1554. Ibidem (BYKZAD) plebani 1; 1573. Plebani in BYKZAD fumus 1, desertati fumi 1^{1/2}; 1574. Plebani ecclesiae in Bykzad fumus 1; 1576. Plebani in BYKZAD fumus 1, 1578. Ibidem (BYKZAD) plebani fumus 1; 1582. Ibidem (BYKZAD) plebani fumus 1; 1588. Ibidem (BYKZAD) plebani fumus 1; 1596. Ibidem (BYKZAD) plebani fumus 1^{1/2}; 1598. Plebanatus ecclesiae Beatae virginis Mariae in BIKZAD domus 4; 1600. Ibidem (BYKZAD) parochiae beatae Mariae Virginis domus 4. Današnja crkvena građevina sačuvala je neke elemente iz 15. st., prije svega masivni zvonik; svetište i lađa su barokni a oblici kamenog portala kasnogotički.**

Naseljenost:

GOD.	1784. ¹⁰⁸	1812.	1821.	1831.	1841.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
st.	374	239	257	257	229	251	234	243	270	266	281
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
st.	226	232	231	221	204	210	196	197	162	156	135

¹⁰⁸ Az első Magyarországi népszámlálás (1784-1787.) Budapest 1960.

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598.¹⁰⁹ Paulus Zthanssych, Michael Rombechych, Georgius Krygenych, Caspar Haydinich, Georgius Magdich, Petrus Nivak, Antonius Ztanssych, Georgius Dwsewych, Nicolaus Taracz, Stephanus Thatharych, Johannes Kowachych, Johannes Kozmattych, Martinus Kattych, Johannes Dwsewych, Martinus Peraz, Laurentius Boraych, Caterina Zmolianycza, Fabianus Habwzyn, Lucas Sozthar, Dorothea Zokachychka, Petrus Mykowych, Mattias Klinych;

1716.¹¹⁰ Beksich Gregur, Berlekovich Peter aliter Jurko, Bruchek na Hercegovom, Duseich Andras, Frankulin Gregur, Jendrilovich Matthias, Kober Matthias, Koszmatic Ivan, Koss Simon, Lovrek Mihalj, Maiczug Ivan, Martinjak Laczko, Mikovich Mihalj, Paulich Steff ali Blas, Pavko Janus, Perasz Ivan, Prevarek Martin, Prevarek Mihalj, Szokach Ferencz, Sztanchich Sztanko, Sztanchich Matthias, Verbschak Andras, Verbschak Mihalj, Pszarievecz Andrass vezda Steffan, Sztanchich Lukach;

1720.¹¹¹ Josephus Jendrilovich, Stanislaus Maiczuk, Michael Beksich, Paulus Maiczuk, Joannes Maiczuk, Andras Kovachko, Andras Soztar, Andras Pszarievecz, Georgius Beksich, Andras Beksich, Matthias Szlivar, Andreas Kadovich, Marcus Beksich, Franciscus Blasuy, Petrus Szadarich, Stanislaus Sztanchich, Matthias Sztanchich, Andreas Mihalko, Stephanus Berlekovich, Matthias Zizlar, Georgius Ledinszky, Georgius Rogonek, Matthias Zidarich;

1774.¹¹² Lucas Sztanchich, Gyura Sztanchich, Martin Ferenchich, Thomas Haidinich, Pavel Habuzin, Josef Susich, Lukach Gyurak, Mihalj Maiczuk, Andras Maiczuk, Mattek Skinach, Andras Szerovecz, Mihaly Posta, Andras Benczy, Sztanko Bruchy, Mattho Siprak, Sztanek (Sztanislau) Derifay, Lukach Michuda, Mihaly Baraich, Thomas Chesnyak, Peter Czarina, Joseff Ivanchecz, Gyura Kadoich, Mattho Mihalich, Mattek Beksich, Martin Vinicza, Peter Hruskovecz te CRKV. KMETI: Pavel Matokach, Mihalj Gooth, Ivan Feljak, Gyura Sunyek.

BIŠKUPEC (*Biskupec, Byskwpcz, Byskwpovcz, Byskwpecz, Bisskupecz*)

S. u ž. Zagreb., k. pošta i sdč. Sv. Ivan.; 22 kuć. 326 st. rkž: Sv. Ivan (Zelina) – Ovamo spadaju hrp. kuć. Curjevina, Rieka i Tèrsci g. – Selo ½ sata sjeverozapadno od Sv. Ivana Zeline. Godine 1482. spominje se „mesar Martin, građanin trgovišta Biškupec“¹¹³. Kao biskupov posjed (odatle mu i ime) spominje se tijekom 16. st. u popisima poreza: 1507. BYSKWPCH *episcopi Zagrabiensis fumi (f.) 11*, 1509. PYSKOPOWCZY *domini episcopi f. 17*, 1517. BYSKWPCH *domini episcopi f. 14*, 1520. BYSKWPCH *domini episcopi Zagrabiensis f. 12 (pauperes 7)*, 1543. BYSKWPCH *domini episcopi florena (fl.) 5*, 1520. BYSKWPCH *domini episcopi Zagrabiensis f. 5*, 1543. BYSKWPCH *domini episcopi fl. 5*,

¹⁰⁹ Popisani su zajedno stanovnici varaši (Bisaga) i sela Keleminovec (*Keleminowczy*), osim posljednja četiri glavara.

¹¹⁰ *Urbarium bonorum Rakovecz Anno 1716* – Arhiv HAZU, IVb-63.

¹¹¹ *Urbarium parochia in Biszag* – KAZ, Protokol 144 / XVb.

¹¹² *Conscriptio incolarum possessionem Bisagh, Novo Meszto, Radoische et Thomassevecz ... ad 1774.* – HDA, Križevačka županija kut. 746.

¹¹³ „*Martinus carnifex, civis oppidi Biskupecz*“ – Arhiv HAZU, D-VII-6.

1546. BYSKWPCZ domini episcopi Zagrabiensis f. 5, 1553. (za dimnicu) BYSKWPCZ domini episcopi f. 5, 1553. (za kralj. porez) BYSKWPCZ Ambrosii litterati f. 1, 1554. BYSKWPCZ Ambrosii litterati f. 1, 1559. (neplaćeno) BYSKWPOWCZ Ambrosii litterati f. 1, 1560. (neplaćeno) BYSKWPOWCZ Ambrosii litterati f. 1, 1566. BYSKWPCZ domini reverendissimi Zagrabiensis f. 3, 1567. (ne mogu se naći u popisu a popisani su 1566.) BYSKWPCZ domini Zagrabiensis f. 1, BYSKWPCZ domini reverendissimi episcopi Zagrabiensis f. 2, 1570. BYSKWPCZ reverendissimi domini episcopi Zagrabiensis et bani f. 2, 1573. BYSKWPECZ reverendissimi domini archiepiscopi Colocensis f. 3 ½ deserti f. 3), 1574. BYSKWPCZ Georgii Myndzenty f. 4, 1576. BYSKWPCZ Georgii Myndzenty f. 4, 1578. BYSKWPCZ Georgii Myndzenty relictæ f. 4, 1582. BYSKWPECZ Gabrielii Nerak vicarii episcopatus Zagrabiensis f. 4, 1588. BYSKWPECZ domini episcopi Zagrabiensis f. 3, 1596. BYSKWPCZ domini reverendissimi episcopi Zagrabiensis f. 2, 1598. Portio egregii Wolfgangi Ztankowachky capitanei in Iwanich; 1600. ibidem dom. 10. Zatim je predij Biškupec (praedio Biskupecz) blizu trgovišta kod crkve Sv. Ivana (propter ad ecclesiam St. Johanni), založen Ivanu Zakmardiju (1600.-1667.), protonotaru Hrvatskog Kraljevstva, a nakon njegove smrti posjeduje ga njegova udovica. Biskup Borković u svojoj oporuci iz 1682. navodi kako ga je htio od nje otkupiti i sagraditi usputno svratište za biskupe, ali da nije uspio.¹¹⁴ God. 1704. se spominje Biškupec (Biskupecz), a 1720. selo Biškupec (pagus Bisskupecz).

Naseljenost:

GOD.	1812	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	238	250	248	259	298	326	429	481	528	585	641
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	576	600	580	588	576	663	773	827	969	988	889

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Georgius Smar, Stephanus Skrylyak, Andreas Rohmanyh, Mattias Hladnowych, Jacobus Pwczek, Michael Klekssecz, Joannes Machkowych, Michael Belinich, Marcus Fassewych, Joannes Horwath;

1720. Michael Santrich, Paulus Koviljak, Mattias Puelek, Matthias Klekssecz, And. Zajecz, Geor. Munsak, Ioan. Rohmanich, Lucas Hladnovich, Thomas Barilich, Paulus Hladnovich, Laurent. olim Ioannes Sekula, Laurent. Marenchich, Michael Fasseich, Philipus Machkovich;

1842.¹¹⁵ Andreas Bahlin, Marechich Georgius, Cas. Zajecz, Pechenko Andreas, Shantich Ive., Skerlyak Matthias, Muczek Emericus, Mungyäk Michael, Lanovics Martinus, Szekula Michael, Machkovich Joannes, Shebina Emericus, Romnich Georgius.

ČREČAN (*Cherchan, Chrechan, Chrechancz*)

s. u ž. Zagreb., k. pšt. rkž. i sdč. Sv. Ivan, 23 kuć. 111 st. – Selo ½ sata sjeveroistočno od

¹¹⁴ Hrg, Metod. Oporuka biskupa Martina Borkovića – *Croatica Christiana Periodica*, vol. 10, br. 18, 1986., str. 66-88.

¹¹⁵ Arhiv obitelji Fodroczy, kut. 30.

Zeline. 1375. se spominje „posjed Čerčan“¹¹⁶ a 1482. „Galo Banic iz Črečana“¹¹⁷. 1495. su „darovani dijelovi posjeda Črečan pisaru Marku iz Berislavca“¹¹⁸. Tijekom 16. st. nalazimo ga zabilježenoga u popisima poreza: 1517. *CHRECHAN Thome Draganych fumus 1*, 1533. *CHRECHANCZ Ambrosii Chakan fl(orena) 4*, 1598. *CHRECHAN nobiles unius sessionis in eodem processu dicti Stephani Appalenyh 15*. Potom se Črečan kao posjed plemića jednoselaca spominje 1600.¹¹⁹ a onda i u urbaru iz 1720.¹²⁰

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	128	129	178	171	209	111	107	125	147	170	183
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	176	179	206	203	193	179	185	183	198	167	136

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. PLEMIĆI JEDNOSELCI: Michael Zerecz, Georgius Dropwchich, Michael idem, Joannes idem, Mattias Prwgowechky, Magdalena Czykowychka, Magdalena Antholkowych, Jacobus Thwrkowych, Gregorius junior Pyzkomyh, Michael alter senior Pyzkomyh, Michael Czykowych, Mattias Herwattych, Mattias alter idem, Stephanus Hozzar, Stephanus Koncz;

1720. PLEMIĆI JEDNOSELCI: Michael Zerecz, Gregor Zerecz, Lucas Horvathovich, Matthias Dropuchich, alter Dropuchich, Thomas Kralj, Matthias Jelenovich, Lucas Huszar, Joannes Huszar, Martinus Huszar;

GLOBOČEC (*Globoucez, Globochecz, Globochch*)

s. u ž. Zagreb., k. rkž. i sdč. Bistrica, pšt. Stubica d, 48 kuć; 654 st. – Selo 2 sata sjeverozapadno od Sv. Ivana Zeline. Spominje se 1209.¹²¹ u opisu međa predija Bistrica, gdje jedna međa vodi „ad Globoucez“, a potom kao posjed župana Jureslava 1326.¹²² Zatim ga u vlasništvu raznih vlasnika tijekom 16. st. bilježe popisi poreza: 1507. *GLOBOCCECH Stephani judicis nobilium f(umus) 1*, *GLOBOCCECH Nicolai Ozel f. 1*, *GLOBOCCECH Georgii f. 3*, *Ibidem Johannis Zalay f. 2*; 1512. *GLOBOCCECH Georgii f. 6*, *GLOBOCCECH Johannis Zalay f. 2*; 1517. *GLOBOCCECH Petri Prakowch f. 1*, *Ibidem Mathie Hrwsoczy f. 1*, *Ibidem Nicolai Ozel f. 1*, *Ibidem Marci Prwgoweczki, vicejudis nobilium f. 1*, *GLOBOCCECH Georgii f. 5*, *GLOBOCCECH Joannis Zalay f.1*; 1520. *GLOBOCCECH Nicolai Ozel f. 1*, *Ibidem Nicolai Rogar f. 1*, *vicejudicis nobilium, ibidem Mathei litterati f. 1*, *GLOBOCCECH Georgii f. 3*, *GLOBOCCECH Petri judicis nobilium cum Polyana eiusdem f. 7*, *GLOBOCCECH relictę Zalay f. 1*; 1543. *GLOBOCCECH Nicolai Hrwsoczy fl. 1*, *ibidem Johannis Prakowch fl. 1*, 1546. *GLOBOCCECH Stephani Hrwsoczy f. 1*; 1553. *GLO-*

¹¹⁶ „*possessionem Cherchan*“ – CD XV, doc. 93, p. 124.

¹¹⁷ „*Gallo Banicz de Chrechan*“ – Arhiv HAZU, D-VII-6.

¹¹⁸ „*Marco literato de Beryzlowcz ... et portionem Chrechan*“ – Arhiv HAZU, D-XIX-6.

¹¹⁹ Arhiv HAZU, D-XLIX-17.

¹²⁰ „*nobiles unius sessionis ... pagus Chrechan*“ – *Urbarium ... Superiori Zelina*.

¹²¹ CD III, doc. 75, p. 93.

¹²² „*Possessio comitis Jureclen, filii Bogdazlai Globochch vocata*“ – CD IX, doc. 259, p. 316.

BOCCECH *Johannis Hrwsochy fl. 1, – jam Ambrosiii litterati – Joannes Prakoych f. 1, GLOBOCCECH Ambrosii litterati f. 1, Ibidem Mathiae Arras f. 1; 1554. GLOBOCCECH Ambrosii litterati f. 1, Ibidem Mathiae Arras f. 1; 1559. GLOBOCCECH Ambrosii litterati f. 1; 1560. GLOBOCCECH Ambrosii litterati f. 1; 1566. GLOBOCCECH *Johannis Hrusoczy f. 1, ibidem junioris Johannis Hrusoczy quod alias possidet Matthias Arras f. ½, ibidem senioris Michael Hrusoczy quod olim posidebat Laurentius Bogdanych f. ½, 1567. GLOBOCCECH junioris Johannis Hrusoczy f. ½, 1568. GLOBOCCECH *Johannis Hrwssoczy f.1, ibidem senioris Michael Hrwsochy f. ½, 1570. GLOBOCCECH *Johannis Hrusoczy f.1, ibidem Michaelis senioris et junioris idem f. ½; 1573. GLOBOCCECH *Johanni Hrwssoczy cum Michael juniore idem f. 1 ½ (deserti fumi 1 ½), ibidem Michaelis senioris idem desertus fumus 1; 1574. GLOBOCCECH *Johanni et Michaelis junioris Hrusoczy cum relicta Michaelis senioris Hrwssoczy f. 1 ½; 1576. In GLOBOCCECH *Joannis et Michaelis Hrwssoczy f. 1 ½; 1578. In GLOBOCCECH *Joannis et Michaelis Hrwssoczy f. 1 ½; 1582. In GLOBOCCECH *Joannis et Michaelis Hrwssoczy f. 1 ½; 1588. In GLOBOCCECH *Joannis et Michaelis Hrwssoczy f. 1; 1596. In GLOBOCCECH *Georgii Krayssych cum Hansoczy f. ½; 1598. portio egregii Wolffgangi Thremecz in GLOBOCCECH col. 1, portio egregii Nicoli Fodroczy in GLOBOCCECH col. 1, portio egregii domini Michaelis Konzky in GLOBOCCECH col. 1, portio nobilis Petri Rogar in GLOBOCCECH inq. 1, portio nobilis Lucae Radissych in GLOBOCCECH col. 1 i inq. 1, portio nobilis Georgii Hrusoczy in GLOBOCCECH col. 2, portio nobilis Georgii Krayssych in GLOBOCCECH col. 2; 1600. Petri Rogar in GLOBOCCECH domus 1, Lucae Radessych ibidem dom. 2, Georgii Hrwssoczy ibidem dom. 2, Georgi Krayssych ex portione Georgii Hrwssoczy dom. 2.¹²³ God. 1613. spominju se u Globočecu plemići jednoselci¹²⁴.***********

Naseljenost

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	438	410	508	319	675	654	721	862	1015	1140	1273
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	1217	1299	1401	1354	1209	984	773	709	619	525	490

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Martinus Kossych, Georgius Kwrych, Joannes Bertt, Paulus Wkow bratt, Georgius Mwssecz, Stephanus Senichky, Lucas Kosich, Andreas Lempecz, Martinus Swssenzky, Stephanus Kosych; PLEMIĆI JEDNOSELCI: Michael Fian, Mattias Wkych;

1842. nob. (= *nobilis* tj. plemeniti) Fian Josephus, nob. Fian Joannes, Sossinak Joannes, Labass Petrus, Labass Michael Biger, Labass Stephanus Szkuchak.

HRASTJE (*Hrasztje, prije: Brezje, Brezyae*)

s. u ž. *Zagreb., k. pšt. rkž. i sdč. Sv. Ivan, 30 kuć 137 st. Ovamo spada mlin Guštakovina – Selo sjeveroistočno od Sv. Ivana Zeline, ¾ sata daleko. Prije se zvalo Brezje, te se pod tim imenom spominje 1598. kao posjed i selo plemića jednoselca Jurja Rajtinića (*Nobiles**

¹²³ Adamček-Kampuš, *Popisi*.

¹²⁴ Arhiv HAZU D-LIII-61.

unius sessionis, BREZYAE, Georgius Rayttinych)¹²⁵. God. 1704. je zapisano kao selo *Brezje ili Hrastje* u župi Sv. Ivan Zelina a u urbaru iz 1720. samo kao *Hrastje*¹²⁶.

Naseljenost:

GOD.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.
ST.	137	170	177	221	241	267	249	264
GOD.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
s.	283	283	266	265	264	245	211	193

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. PLEMIĆ JEDNOSELAC: Georgius Rayttinych;

1720. Paulus Rayttinych (*residens in domo Rayttinych*), Jacobus Kunich, Joannes Rayttinych.

JERTOVEC (*Erthovcz, Ertovczy, Erdovecz, Jertovecz*)

S. u ž. Zagreb., k: Bistrica, pšt: Breznica, sač: Orešje g., 29 kuć 333 st. rkž. Bedenica - Ovamo spada i hrp. kuć. Mačkovičevjarek – Selo 1 sat sjeverno od Sv. Ivana Zeline. U popisu iz 1598. zabilježeni su posjedovni dijelovi više vlasnika: 1598. *Portio egregii Ladislai Kerechiny in ERTHOVCZ col. 2, inq. 2: Portio dominae Sophiae Kerechini in ERTHOVCZ col. 4, inq. 4, Portio condam Joannis Zaboky in ERTHOVCZ col. 1, Portio Joannis Budor ac dominae consortis sue in ERTHOVCZ col. 1, inq. 2*. God. 1645. spominju se posjedi Gornji i Donji ili Veliki i Mali Jertovec¹²⁷. God. 1704. je zabilježeno selo Jertovec u župi Svih svetih u Bedenici a u urbaru iz 1720. selo Jertovec (*pagus Ertovczy*).

Naseljenost:

GOD.	1784.	1812.	1821.	1831*. ¹²⁸	1841*.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	243	246	248	250	280	303	389	442	482	697	784
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	850	1003	1042	1042	1110	1050	953	883	791	730	610

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Michael Martinus Bonchich, Paulus Wragothok, Joannes Czerowecz, Nicolaus Wgrinichek, Michael Sagwd, Andreas Wedris, Blaius Chernekowych, Michael Henkecz, Gregorius Horwath, Marcu Pethechky, Marcus Pzarych, Michael Kraniecz;

1720. Michael Czerowecz, Georgius Chernekowich, Joannis Chernekowich, Nicolaus Berlek (*des.*), Nicolaus Jurek, Georgius Sagud, Joannes Vragotok, Thomas Martinyak, Paulus Vedriss, Petrus Vedriss aliter Mikel, Andres Vedriss, Matthias Vedriss, Petrus Bessedich, Georgius Herkecz, Andres Jurek;

1782.¹²⁹ Matto Herkecz, Josephus Pechechky, Martin Vedriss, Josephus Mikel, Josephus

¹²⁵ Adamček-Kampuš, *Popisi*, str. 441.

¹²⁶ „Hrastje“ – *Urbarium ... Superiori Zelina*.

¹²⁷ Arhiv HAZU, D-LXV-45.

¹²⁸ U godinama označenim * zajedno su popisani Jertovec i Peščeno.

¹²⁹ Arhiv obitelji Fodroczy, kut. 31.

Nahod, Mattek Popek, Jura Popek, Pavel Simuncz, Stef Kukulya, Jakob Kuuk, Ferencz Tomurad, Jantolek Sztanek, Jantolek Steff, Jantolek Jura.

1854. - 1887. (SA)¹³⁰ Hadeš Josip, Prugovečki Andraš, Šabarić Franjo, Mačković Matija, Mačković Janko, Boršić Ivan, Šaguth Tuković Andraš, Šaguth Andraš, Kanki Franjo, Ratkajec Mihalj, Herkec Juraj, Herkec Stjepan, Gorički Stjepan, Mušec Juraj, Černekočić Matija, Černekočić Andraš, Cerovec Tomaš, Vedriš Ivan, Gjurek Mihalja sin Andraš, Psarić Josip, Vragolak Stjepan, Gjurek Janko, Barlek Josip, Nahod Havojeć Petar, Čehulić Bartol.

KALINJE (*Kalin, Kalym, Kalynye, Kalinye*)

s. u ž. Zagreb., k. pšt. rkž. i sdč. Sv. Ivan, 19 kuć 169 st. Ovamo spada hrp. kuć: Ertače – Selo 1 sat sjeverno od Zeline. 1326. se spominje posjed Kalin¹³¹ a 1482. „plem. Luka, sin Galla iz Kalina“¹³². U 16. st. bilježe ga popisi poreza: 1520. KALYM Georgii generis Zykrowych fumus 1, *Ibidem* Georgii Zykrowych f. 1; 1596. KALYNYE (s Berislavcem), 1598. (Popis) KALINYE Portionem egregii Ladislai Kerechiny ad castrum ZELINA pertinentes coloni 3, nobiles unius sessiones 5. U urbaru iz 1720. zabilježeno je selo Kalinje (*pagus Kalim*).

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
st.	126	120	132	156	178	169	211	244	272	297	382
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
st.	381	402	399	375	317	153	252	222	243	236	256

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Joannes Czahel, Georgius Pirak, Stephanus Sidar; PLEMIĆI JEDNOSELCI: Petrus Kalynzky alias Jakopchych, Georgius idem, Mattias idem, Ambrosius Jakopchych, Fabianus Kalynzky; ERTACHE: Michael Erthachky;

1720.¹³³ Ambrosius Dragija, Petrus Seb, Lucas Miklessich; PLEMIĆI JEDNOSELCI: Martinus Prugovechki, Gregorius Pechichky, Georgius Milko, Martinus Bogdan, Joannes Kalinszki, Stephanus Muljak.

KELEMINOVEC (*Keleminowcz, Keleminowczy*)

s. u ž. Križev., k. Novi Marof, pšt. Sv. Ivan, rkž. i sdč. Bisag, 7 kuć 124 st. – Selo sat i ½ sjeveroistočno od Sv. Ivana Zeline. Spominje se 1430. (*Keleminowcz*)¹³⁴ te u popisu poreza: 1598. *Castrum BYGZAD magnifici domini Petri Castellanffy in KELEMYNOWCZY (et varas) col. 5, inq. 2, Portio Annae Susanae filiae condam domini Stephani Castellanffy in KELEMYNOWCZY (et varas) col. 6, Portio dominae Vrsule relictae condam Ladislai*

¹³⁰ „Status animarum” (SA) župe Bedenica u: Dobronić, Lelja. *Bedenica, župa svih svetih*, Župni ured Bedenica 1987., str. 71.

¹³¹ „*possessionem Kalin vocatam*” – CD IX, doc. 259, p. 136.

¹³² „*nob. Lucae de Kalin, filio Galli*” – Arhiv HAZU D-XVII-6.

¹³³ Popisani zajedno Kalinje i Ertače (*Kalm et Ertache*).

¹³⁴ Arhiv HAZU D-IX-78.

Castellanffy in KELEMYNOWCZY (et varas) col. 4, inq. 1. U urbaru iz 1720. zabilježeno je selo Keleminovci¹³⁵.

Naseljenost:

GOD.	1784.	1812.	1821.	1831.	1841.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	v. Bisag ¹³⁶	76	83	102	103	124	118	125	145	166	179
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	183	182	194	180	180	277	154	137	140	116	106

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Paulus Zthanssych, Michael Rombechych, Georgius Krygenych, Caspar Haydinich, Georgius Magdich, Petrus Nivak, Antonius Ztanssych, Georgius Dwsewych, Nicolaus Taracz, Stephanus Thatharych, Johannes Kowachych, Johannes Kozmattych, Martinus Kattych, Johannes Dwsewych, Martinus Peraz, Laurentius Boraych, Caterina Zmolianyczsa, Fabianus Habwzyn;

1720. Georgius Dusseich, Andreas Paulich, Georgius Prigorcz, Simon Klich, Matthias Dusseich, Ladislaus Dusseich, Paulus Dusseich, Georgius Marinchich, Georgius Klich (des.).

KOMIN (*Komyny, Komin, Comin*)

(*Tri-kralji, Sveti tri kralji, pod Rimljani: Pyrri*) S. u ž. Zagreb., k: *Bistrica, rkž: Bisag v, pšt: Breznica, sdč. Orešje g; 10 kuć 138 st. – Selo 1 i ½ sat sjeverno od Zeline.* Drži se da je Komin bio rimska postaja Pyrri na trasi stare rimske ceste Ptuj - Sisak (*Poetevio-Siscia*). U popisu iz 1598. spominju se posjedovni dijelovi više vlasnika: *Portio nobilis Matthei Pyzachich et consortis suae In KOMYNY (titulo pignoris possidet) col. 1, Portio domini Petri Castellanffy In KOMYNY col 7, Portio puellae Annae Susanae filie magnifici condam Stephani Castellanffy In KOMYNY et SURDOWCZ 4 col. i Portio dominae Urssulae Ratthkay relicte primum condam Ladislai Castellnffy In KOMYNY col 1.* 1704. zabilježeno je selo Comin a 1720. selo Komin (*pagus Komin*)¹³⁷.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	127	136	157	113	134	138	163	190	222	251	279
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	274	282	306	299	310	281	249	267	261	250	204

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Nicolaus Steffwrych, Matthias Prewarek, Petrus Tathanich, Joannes Philipowich, Michael Solinich, Fabianus Krayachich, Mattias Fotharich, Michael Berwla, Georgius

¹³⁵ „pagus Keleminovczii“ – *Urbarium ... Biszag.*

¹³⁶ Popisan vjerojatno zajedno s Bisagom (v. Bisag), koji je te godine po tom popisu brojio 374 stanovnika. Budući da poslije nikada nije imao toliko stanovnika, pretpostaviti je da je nešto manje od 100 stanovnika bilo keleminovečko.

¹³⁷ *Urbarium ... Biszag.*

Prevarek, Martinus Berczkowych, [Joannes Symwnchich, Thoma Werbzky, Blasius Berwla, Vrsula Bergolowicza¹³⁸];

1720. Petrus Prevarek, Matthias Poszavec, Blasius Prevarek, Andreas Knesz, Georgius Knesz, Sztaniszlaus Kuten, Ambrosius Berulecz, Joannes Tatarich, Joannes Benchiak.

KREČAVES (*Krechawez, Krejcha Vesz*, mađ. *Krethafalwa*)

S. u ž. Križev., k. Novimarof, rkž. i pšt. Sv. Ivan, sdč. Bisag; 12 kuć 168 st. – Selo 1 sat jugoistočno od Sv. Ivana Zeline. Spominje se 1430. pod imenom *Krethafalwa* (mađ. „Krečko Selo“)¹³⁹. U popisu poreza iz 1598. zabilježeni su posjedovni dijelovi plemića Petra Kaštelanfija i Ane Sofije, udovice Stjepana Kaštelanfija, u Krečavesi (*Krechawez* < *ves* od lat. *vicus* = selo) s ukupno 10 kmetskih selišta: 1598. *Castrum BYGZAD magnifici domini Petri Castellany in KRECHAWEZ col. 5, Portio Annae Susanae filiae condam domini Stephani Castellany in KRECHAWEZ col. 5*. God. 1704. spominje se kao selo u župi Sv. Ivana Krstitelja u Zelini, a u urbaru iz 1720. kao selo Krejča Ves (*Krejcha Vesz*) s 9 kmetskih selišta.

Naseljenost:

GOD.	1784.-1841.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.
ST.	v. N. Mesto	168	215	276	328	361	420	440	455
GOD.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	458	439	390	337	344	300	270	258	210

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Georgius Lewak, Petrus Gercz, Mattias Jwssak, Caspar Kemchych, Michael Podworcz, Michael Kemchych, Michael Roginich, Margaretha Pengekowycza;

1716.¹⁴⁰ Kramarich Lukach aliter Nizek, Gyurinecz Jakop, Gyurinecz Mattheas, Banovecz Mihalj, Filipecz Ferencz, Podvorecz Ivek, Kenchecz Matthe, Povszud Ferencz, Minyijel Ivek, Santek Ivan aliter Mali, Vugrinek Gregur, Selko Mihalj, Kovach Blas (puszto), Koschecz Jakop aliter Skarecz, Littvich Ivek, Istok Steff pod Dvor, Rukelj Jurko aliter Szabol Kramarics, Poszavec Thomas, Kenchecz Istvan, Cerovecz Martin, Chernekovich Gyurko, Czindrics Thomas, Kirin Giurek, Petriss Steff, Stefanecz Martin, Tremszki Martin, Terczak Marko, Cwetko Mattek, Koszchecz Andrassevoga;

1720.¹⁴¹ Podvorecz Stephanus, Podvorecz Joannes, Gyurinecz Petrus, Kenchich Steph., Roginich Stephanus, Kramarich Georgius, Poszavec Georgius, Stephanecz Martinus, Kenchecz Matthias, Minyijel Stephanus, Pechek Georgius;

1720.¹⁴² Kramarich Lukach aliter Nizek, Gyurinecz Jakop, Gyurinecz Matthias, Banovecz Mihalj, Filipecz Ferencz, Podvorcz Ivek, Kenchich Matthe Veliki veszda Ivek,

¹³⁸ U zagradi popisani zajedno glavari Komina i Šurdovca – Adamček-Kampuš, *Popisi*, str. 433-434.

¹³⁹ Arhiv HAZU D-IX-78.

¹⁴⁰ Neodvojeni popis glavara mjesta Novo Mjesto, Krečaves, Polonje, kao i onih sa zelinske strane – *Urbarium Rakovecz* Arhiv HAZU, IVb-63.

¹⁴¹ *Urbarium ... Superiori Zelina*.

¹⁴² Skupni popis glavara mjesta Novo Mjesto, Krečaves, Polonje – *Urbarium Rakovecz*, Arhiv HAZU, IVb-64.

Povszud Ferencz, Mingyel Jambrek, Santek Ivan aliter Mali, Rukelj Jurko, Vugrinek Gregur, Selko Mihalj, Kovach Blas, Koschecz Jakop aliter Skarecz, Littvich Ivek, Istok Steff, Rukelj Jurko aliter Szabol Kramarics, Poszavecz Thomas, Kenchecz Istvan, Rukelj Jurko aliter Tokorich, Cerovecz Martin, Chernenkovich Jurko, Petriss Steff aliter Terczak, Terczak Marko, Stefanecz Martin, Tremszki Martin, Cinchich Thomas;

1774.¹⁴³ Gregur Mihalich, Thomas Kramarich, Steffan Vugrinecz, Gyura Chinchich, Thomas Terczak, Peter Petris, Mikula Gyurinecz, Blas Gyurinecz, Martin Terczak, Bartol Skarecz, Mihaly Buszia, Mihaly Selko, Blas Rukely, Steff Nizek, Andras Sesztak, Marko Jelenich, Thomas Tremszki, Mato Silyak, Thomas Banovecz, Blas Sussecz, Blas Podvovecz, Simon Podvovecz, Andras Mumelass, Marko Rukely, Lukach Poszavecz, Gyura Steffanecz, Matthias Poszuda, Jakob Szermazi, Mato Pechek, Mihalj Kenchech.

MARINOVEC (*Marenowcz*)

S. utiel. s: Obrež, k. i rkž. Sv. Ivan, ž. Zagreb., 4 kuć, 64 st. – Selo ¾ sata južno od Sv. Ivana Zeline. Spominje se u popisu poreza iz god. 1598. kao skup posjeda plemića jednoselaca: 1598. Nobiles unius sessionis in MARENOWCZ nob. 10. Poslije toga se uglavnom spominje kao zaselak koji spada pod Obrež (v. Obrež).

Naseljenost:

GOD.	1857.	1869.-1880.-1890. ¹⁴⁴		1900.	1910.	1921.	1931.	1948.
ST.	64	v. Obrež		124	111	110	125	113
GOD.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	109	105	106	80	85	74	73	61

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. PLEMIĆI JEDNOSELCI: Gregorius Bwkowych, Michael idem, Georgius Kohmanowych, Mattias idem, Mattias Salamon, Mattias Battyhan, Joannes Swkach, Thomas Gembecz, Mattias Swkachew zet, Paulus Chegethek;

1720. PLEMIĆI JEDNOSELCI: Martinus Chegetek, Jacobus Chegetek, Gregorius Konchich, Casparus Rustak.

MOKRIČKI BREG (*Mokričkibreg*)

s. utiel. s: Topličica d, k. i rkž. Sv. Ivan, ž. Zagreb., 5 kuć, 39 st. – Selo ½ sata jugoistočno od Sv. Ivana Zeline. 1704. se spominje „Vražičev ili Mokrički Vrh“, a 1720. „Mokrički ili Vražičev Vrh“.¹⁴⁵

¹⁴³ Skupni popis glavara mjesta Novo Mjesto, Krečaves, Polonje – *Conscriptio ... a. 1774.* – HDA, KŽ, *Acta urbarialia*, kut. 746.

¹⁴⁴ Od 1869. do 1890. godine podaci u popisu za Obrež Zelinski.

¹⁴⁵ „pagus Mokrichki seu Vrasichev Verh“ – *Urbarium ... Superiori Zelina.*

Naseljenost:

GOD.	1857.	1869.-1880.-1890. ¹⁴⁶		1900.	1910.	1921.	1931.	1948.
st.	39	v. Obrež		52	68	86	99	65
GOD	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
st.	59	65	67	68	59	51	45	46

Glavari seoskih obitelji bili su:

1720. Andreas Subassich, Georgius Szabo, Joannes Milka, Matthias Szabolich;

NOVO MJESTO (Wyhelzenthpeter, Vyhel, Wyhel, Novo Loco, Nowo Meztho, Nowo Mezto, Novoměsto, Novomiesto)

S. u ž. Križev., k. Novimarof, pšt. Sv. Ivan, sdč. Bisag; 12 kuć. 160 st. - 159 rkž. Sv. Ivan, 1 giž. Salnik - ovamo spada i s. Podvorec. – Selo 1 sat jugoistočno od Sv. Ivana Zeline. Spominje se 1430. kao posjed Nikole i Jurja, prapranećaka kneza Abre od Sv. Petra iz 14. st. (*comitis Abrahae de Zenthpeter*)¹⁴⁷. Srša za utemeljitelja Novog Mjesta drži Ladislava Rakovečkog: „Ladislav Rakovečki crkvu sv. Petra mučenika dao je sagraditi na mjestu na kojemu nije bilo naselja i na kojemu se ono tek trebalo razviti (Novo loco)“¹⁴⁸. Kao posjed Ivana Kaštelanfija iz Bisaga spominje se 1422. kao i tijekom 16. st. u popisima poreza: 1495. WYHEL *Johannis Pezer* 46, WYHEL *Georgii de Bigzad Castellannfy* 13; oko 1500. WYHEL *Georgii Castellan* 20; 1507. WYHEL *Georgii Castellannfy* 13, WYHEL *Johannis Pezery* 26; 1512. WYHEL *Georgii Castellannfy* 25; 1517. WYHEL *Johannis Castellannfy* 31; 1520. WYHEL *Johannis Castellannfy* 31, *pauperes* 4; 1533. *Ibidem (Johannis Castellannfy)* WYHEL *fl.* 13; 1543. WYHEL *ibidem (Petri Castellannfy)* *fl.* 10; 1554. WYHEL *Petri et Ladislai Castellannfy* 4, WYHEL *Christophori Castellannfy* 2; 1570. WYHEL *Petri Castellannfy fumi* 3, WYHEL *relictæ Ladislai Castellannfy fumi* 3; 1573. BYKZAD *domini Castellannfy simul cum WYHEL portione videlicet domini Ladislai Castellannfy fumi* 13; BYKZAD et WYHEL *domini Castellannfy cum portione olim Ladislai idem fumi* 6, *Ibidem (BYKSZAD et WYHEL) relictæ Ladislai idem Castellannfy fumi* 3; 1576. BYKZAD et WYHEL *domini Kastellanffy fumi* 14, *per Walachos desertati fumi* 2, *Ibidem (BYKSZAD et WYHEL) relictæ Ladislai Kastellanffy fumi* 3. 1598. *Petri Castellannfy In NOWO MESZTHO col.*4, *Portio Annae Susanae condam Stephani Castellannfy In NOWO MESZTHO col.* Početkom 18. st. uspio je Baltazar Patačić isposlovati povratak prava po ženskoj lozi i po svojoj ženi Tereziji Gerec od Gereca (*Theresiae Gereczy de Gerecz*) naslijediti dijelove posjeda Novo Mjesto. U *Statusu familie Patachich* nalazimo i likovni prikaz kurije Novo Mesto koja se u urbaru iz 1720. naziva još kurija Gerecijana (*curia Gerecziana*). – Kapela Sv. Petra i Pavla, jedna od najstarijih sačuvanih crkvi u kraju, po stilskim karakteristikama potječe iz vremena rane gotike, dakle prije 13. stoljeća. Spominje se u popisima poreza iz 16. stoljeća: 1495. *Plebani de WYHEL* 4; 1507. WYHEL *plebani* 2; 1512. WYHEL *plebani* 4;

¹⁴⁶ Od 1869. do 1890. godine podaci u popisu za Obrež Zelinski.

¹⁴⁷ Arhiv HAZU, D-IX-78.

¹⁴⁸ Srša, Ivan. *Kapela sv. Petra u Novom Mjestu (dvadeset godina poslije)* KAJ, god. LI, 3-4, 2018, str. 71.

1517. *Plebani in WYHEL 1, Prebendarii in WYHEL 1; 1520. VYHEL plebani 2, pauper 1, VYHEL prebendarii 2.*

Naseljenost:

GOD.	1784.* ¹⁴⁹	1812.*	1821.*	1831.*	1841.*	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	327	362	342	431	473	160	104	104	138	156	163
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	180	178	188	192	184	179	153	149	140	147	143

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Fabianus Banssych, Gregorius Koschecz, Martinus Wogryn, Petrus Kramarych, Petrus Fylypecz, Andreas Pozawecz, Georgius Jwrenecz, Franciscus Lythwych, Andreas Koschecz, Georgius Pozawecz, Joannes Petris;

1716.¹⁵⁰ Kramarich Lukach aliter Nizek, Gyurinecz Jakop, Gyurinecz Matthias, Banovecz Mihalj, Filipecz Ferencz, Podvorecz Ivek, Kenchecz Matthe, Povszud Ferencz, Minyijel Ivek, Santek Ivan aliter Mali, Vugrinek Gregur, Selko Mihalj, Kovach Blas (puszto), Koschecz Jakop aliter Skarecz, Littvich Ivek, Istok Steff pod Dvor, Rukelj Jurko aliter Szabol Kramarics, Poszavecz Thomas, Kenchecz Istvan, Cerovecz Martin, Chernekovich Gyurko, Czindrics Thomas, Kirin Giurek, Petriss Steff, Stefanecz Martin, Tremszki Martin, Terczak Marko, Cwetko Mattek, Koszchecz Andrassevoga;

1720.¹⁵¹ *curia Gerecziana*: Andrea (des.), Ambrosius Banovecz, Stephani Gyurinecz (des.), Michaelis Gyurinecz (des.), Andreas Stremeszky, Mathe Sussecz (des.), Paulus Jelenchich, Joannes Lonchar, George Kramecz (des.), Jacobus Litvich;

1720.¹⁵² Kramarich Lukach aliter Nizek, Gyurinecz Jakop, Gyurinecz Matthias, Banovecz Mihalj, Filipecz Ferencz, Podvorcz Ivek, Kenchicz Matthe Veliki veszda Ivek, Povszud Ferencz, Mingyel Jambrek, Santek Ivan aliter Mali, Rukelj Jurko, Vugrinek Gregur, Selko Mihalj, Kovach Blas, Koschecz Jakop aliter Skarecz, Littvich Ivek, Istok Steff, Rukelj Jurko aliter Szabol Kramarics, Poszavecz Thomas, Kenchecz Istvan, Rukelj Jurko aliter Tokorich, Cerovecz Martin, Chernekovich Jurko, Petriss Steff aliter Terczak, Terczak Marko, Stefanecz Martin, Tremszki Martin, Cinchich Thomas;

1774.¹⁵³ Gregur Mihalich, Thomas Kramarich, Stephan Vugrinecz, Gyura Chinchich, Thomas Terczak, Peter Petriss, Mikula Gyurinecz, Blas Gyurinecz, Martin Terczak, Barthol Skarecz, Mihaly Buszia, Mihaly Selko, Gyura Rukely, Steff Nizek, Andras Sesztak, Marko Jelenich, Thomas Tremszky, Mato Silyak, Thomas Banovecz, Blas Sussecz, Blas Podvorecz, Simon Podvorecz, Joseph Mumelass, Marko Rukely, Lukach Poszavecz, Gyura Steffanecz, Matthias Poszuda, Jakob Szermazy, Mato Pechek, Mihalj Kenchecz, Thurchin

¹⁴⁹ U godinama označenim (*) popisano zajedno s Krečavesi i Polonjem, te odatle znatno veći broj stanovnika.

¹⁵⁰ Popis neodvojenih podložnika mjesta Novo Mjesto, Krečaves, Polonje, kao i žitelja zelinske strane – Arhiv HAZU IVb-63.

¹⁵¹ *Urbarium ... Superiori Zelina.*

¹⁵² Skupni popis podložnika iz mjesta Novo Mjesto, Krečaves, Polonje – Arhiv HAZU, IVb-64.

¹⁵³ Skupni popis podložnika iz mjesta Novo Mjesto, Krečaves, Polonje – *Conscriptio ... a. 1774.* – HDA, KŽ, *Acta urbarialia*, kut. 746.

Martin (des.), Mathia Roginich (des.).

OBREŽ (*Obres, Obreš*)

S. u ž. Zagreb, k. pšt. rkž. i sdč: Sv. Ivan; 11 kuć 148 st. – *Ovamo spada hrp. kuć. Marinovec* – Selo 1 sat južno od Sv. Ivana Zeline. 1423. se spominje Pavao Dijanosković iz Obreža¹⁵⁴ a 1535. selo Obrež. U popisima poreza iz 1598. zabilježeni su u Gornjem (*Also*) i Donjem (*Felseö*) Obrežu: *Portio egregii Ladislai Kerechiny ALSO OBRES 1 col., Portio generosae dominae Sophiae Kerechini relictiae olim egregii Stephani Bradach in ALSO OBRES 2 col. i in FELSEÖ OBRESS 1 col. te Portio Joannis Budor ac dominae consortis suae in FELSEÖ OBRESS 1 col.*¹⁵⁵. Godine 1645. spominju se Gornji i Donji Obrež¹⁵⁶, 1704. Obrež i Donji Obrež a 1720. selo Obrež¹⁵⁷.

Naseljenost

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869. ¹⁵⁸	1880.	1890.	1900.	1910.
st.	203	117	114	119	132	148	204	200	234	126	133
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
st.	120	113	106	102	84	81	81	59	65	65	61

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. ALSO OBRES: Martinus Kamenar, Michael Wongiak, Georgius Horwatt; FELSEÖ OBRES: Martinus Widowych, Thomas Laczkowych;

1720. Laurentius Popovich, Joannes Popovich, Antonius Vlahek, Michael Vlahek (*des.*), Georgius Popovich, Thomas Kralj, Stephanus Kamenar, Matthias Kranjecz, Stephanus Gyurassin, Paulus Chegecz, Matthias Gustek, Paulus Czegecz *aliter* Sulanecz;

1782.¹⁵⁹ Mirko Vidak, Mattek Kralj, Blas Gjurassin, Lovrina Bellecz;

1834. Gyurassin Thomas, Kraly Josephus, Bellecz Georgius;

1839.¹⁶⁰ Gyurassin Thomas, Kraly Andreas, Bellecz Balthazar, Kraly Georgius, Zidarich Stephanus, Bobinecz Georgius, Majtha Paulus, Majczugh Jacobus, Zmislija Jacobus, Muczegh Andreas, Jerenchich Matthias, Banovecz Joseph, Banovec Joannes, Tukmak Matthias, Pajach Joseph, Miklechich Joseph.

OREŠJE (*Oresya, Oresye, Oresje*)

Spominje se u darovnici kralja Bele, koji 1225. posjed Orešje (*terram nostram Oresya*) daruje plemićima Stjepanu i Henriku, sinovima Zovka¹⁶¹. Godine 1380. zabilježen je posjed Orešje (*possessione Oresya*)¹⁶², 1384. Prvoslav, sin Dragoša u Orešju (*Pervozlai, filii*

¹⁵⁴ Muzejska zbirka u Zelini (MZZ).

¹⁵⁵ Adamček-Kampuš, *Popisi*, str. 431-432.

¹⁵⁶ Arhiv HAZU, D-LXV-45

¹⁵⁷ „*Obres, Inferior Obres*” – KV 130/I Kalnik odnosno „*pagus Obres*” – *Urbarium ... Superiori Zelina*.

¹⁵⁸ Od 1869. do 1890. godine podaci u popisu i za Marinovec Zelinski.

¹⁵⁹ Arhiv obitelji Fodroczy, kut. 31.

¹⁶⁰ Arhiv obitelji Fodroczy, kut. 31.

¹⁶¹ CD III, doc. 223, p 249.

¹⁶² CD XVI, doc. 123, p. 134.

Dragoz de Oresya)¹⁶³ a 1461. Orešje Donje i Gornje (*Felse et Also Oresya*)¹⁶⁴. U popisima poreza iz 1598. spominju se dijelovi više vlasnika u Gornjem (*Superior/Also*) i Donjem (*Felseö*) Orešju: *Portio egregii Ladislai Kerechiny in ALSO ORESYE 3 col. i in SUPERIORI ORESYE 7 col., portio Sophiae Kerechini relictæ olim egregii Stephani Bradach in ALSO ORESYE col. 5 i in FELSEÖ ORESYE 4 col., Portio haeredum condam Joannes Zaboky in SUPERIORI ORESSYE 1 col. i in ALSO ORESSYE 2 col., Portio Joannes Budor ac dominae consortis suae in in ALSO ORESSYE 3 col. i FELSEÖ ORESYE 2 col. i Portio haeredum condam Joannis Woykffy in FELSEÖ ORESYE 2 col.; 1600. haeredum Joannis Woykffi in FELSSEO ORESYE dom. 8. God. 1704. Orešje (Donje) u rkž. Sv. Ivan Zelina i Orešje (Gornje) u rkž. Bedenica.*

OREŠJE GORNJE s. u ž. Zagreb., k. Bistrica, pšt. Breznica, bilj. Žitomir, sdč. u m; 18 kuć, 226 st. rkž. Bedenica; sudčija ima podr. m: Dubovec, Jertovec, Komin (3 kralji), Novakovec, Omamno, Orešje d, Otèrkovec, Prepolno, Šimunovec, Šurdovec, Zadèrkovec, Žitomir; 155 kuć, 1.744 st.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1857.	1866.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	162	160	178	215	280	226	311	324	387	389	487
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
STAN.	512	544	466	460	422	386	329	291	284	251	226

OREŠJE DONJE s. u ž. Zagreb., k. Bistrica, pšt. Breznica, sdč. Orešje g; 18 kuć, 319 st. rkž. Sv. Ivan Zelina.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	186	175	250	268	301	319	383	450	552	642	732
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
STAN.	730	742	762	763	699	663	588	580	539	502	446

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. *SUPERIOR/ALSO ORESYE*: Michael Gerkssinich, Georgius idem, Georgius alter Gerkssinich, Ztanislaus Horwatt, Anna Wnucechka, Martinus Zydar, Thomas Kralyew zeth, Martinus Posawecz, Nicolus Močekow paztork, Michel Gorichky, Georgius Mayczwgh, Nicolaus Herwathek, Matthias Zmislya, Georgius Ban, Antonius Ban; *FELSEO ORESYE*: Georgius Kassycz, Martinus Mykwlek, Petrus Hwzainich, Martinus idem, Thomas Laczkowych, Blasius Blatharych, Stephanus Hwnioz, Martinus Kyhavecz, Wolfgangus Strigely;

1720. OREŠJE (DONJE): Mattheus Vedris (des.), Georgius Banovecz (des.), Lucas Majczuk, Paulus Majczuk, Paulus alter Majczuk, Georgius Zidarich, Matthe Krajchecz, Lucas Trupak (des.), Georgius Zmislya, Michael Juzak, Joannes Banovecz, Joannes Posavecz, Andres Mucsek, Paulus Mucsek, Michael Kirin, Joannes Kirin (des.), Ambrosius

¹⁶³ CD XVI. doc. 343, p. 455.

¹⁶⁴ Arhiv HAZU, D-XIII-90.

Banovecz, Marcus Banovecz, Michael Ferenchich, Petrus Machek, Michael Zunek, Ambrosius Voiko, Stephanus Kraly; OREŠJE (GORNJE): Michael Grossinich, Stephanus cum Andreas Grossinich, Andreas cum Jacobo Pavlak, Blasius Martinyak, Paulus Sagud, Georgius Kyrin, Andreas Kukecz, Andreas Zakmardi, Georgius Rattkay, Josephus Martinyak, Petrus Sagud, Stephanus Pavlak;

1782.¹⁶⁵ DONJE OREŠJE: Stefan Kraly, Joseph Bobinecz, Juraj Zidarich, Simon Majczugh, Blas Majta, Gyuro Zmislija, Andras Muzek, Blas Ferenchich, Joseph Banovecz, Ivan Zmislija, Joseph Tukmak, Andras Miklechich; GORNJE OREŠJE: Juro Ratkajecz, Joseph Szakmardy, Stef Busanecz, Janko Pavlak;

1834. DONJE OREŠJE: Kraly Georgius, Bobinecz Georgius, Zidarich Stephanus, Majtha Mattheus, Majczugh Jacobus, Zmislija Josephus;

1839. Ratkajecz Joseph, Pavlak Andreas, Szakmardij Andreas, Buszanecz Petrus, Martinyak Joannis, Nahod Joannes, Vedriss Josephus, Herkecz Josephus, Pechechky Joannes, Hlapchich Ignatius;

1862.¹⁶⁶ OREŠJE DOLNJE: Kralj Kažimir, Bobinec Juro, Zidarić Andraš, Majta Štefan, Majcug Tomo, Zmišlja Andraš, Mucek Ivan, Ferenčić Ivan, Banovec Jakob, Banovec Janko, Pajač Blaž, Tukman Adam, Miklečić Ivan, Kirinić Štefan, Peteljak Petar; OREŠJE GORNJE: Ratkajec Josip, Pavlek Šimon-Andro, Sakmardi Andro, Bužanec Peter, Herkec Ratkajec sin, Mušec Tomo, Vedriš Štefan, Psarić Josef, Berlek Joso, Nahod Jana, Hlapčić Ignac;

1854.-1887. (SA) OREŠJE GORNJE: Ztunja Josip, Ztunja Mihalj, Ztunja Ivan, Podolnjak Antun, Šaguth Tomaš, Podolnjak Imbro, Kirinec Janko, Baćan Stjepan, Sakmardi Andraš, Petriček Andraš, Grošinić Baltazar, Klučar Imbro, Gorički Andraš, Gorički Imbro (Mihalj), Pavlak Andraš, Bužanec Petar, Ratkaj Josip.

POLONJE (*Polonye*)

God. 1549. spominje se posjed Polonje – vlasništvo Ane, kćeri Andrije Golenića iz Blaškovca¹⁶⁷. 1702. zabilježeno je selo *Polonie* u župi Sv. Ivan Zelina a 1720. sela Donje (*Inferior*) i Gornje (*Superior*) Polonje.

POLONJE DONJE s. u ž. *Križev.*, k. *Novimarof*, rkž. i pšt. *Sv. Ivan*, sdč. *Bisag*; 7 kuć, 91 st.

Naseljenost:

GOD.	1857. ¹⁶⁸	1890.*	1900.*	1910.*	1921.*	1931.*	1948.*
ST.	91	140	224	268	290	290	295

POLONJE GORNJE s. u ž. *Križev.*, k. *Novimarof*, rkž. i pšt. *Sv. Ivan*, sdč. *Bisag*; 11 kuć, 182 st.

¹⁶⁵ Arhiv obitelji Fodroczy, kut. 31.

¹⁶⁶ HDA, Acta comitatus Zagrabienensis fasc. CCCLXIX, anno 1861-1862, § 170.

¹⁶⁷ „Anna, filia Andreae litterati Golenych de Blaskowcz possessiones suas ... Polonye“ – Arhiv HAZU, D-XXX-I-29.

¹⁶⁸ Godine sa znakom (*) sadrže podatke za bivša naselja Donje Polonje i Gornje Polonje koja su tih godina bili odvojeno iskazani.

Naseljenost:

GOD.	1812. - 1841.	1850.	1857.*	1869.	1880.	1890.*	1900.*	1910.*	1921.*	
ST.	v. Novo Mesto	585	182	339	367	278	25	210	189	
GOD.	1931.*	1948.*	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	203	194	472	446	417	401	387	382	351	312

Glavari seoskih obitelji bili su:

1716.¹⁶⁹ Kramarich Lukach aliter Nizek, Gyurinecz Jakop, Gyurinecz Mattheas, Banovecz Mihalj, Filipecz Ferencz, Podvovecz Ivek, Kenchecz Matthe, Povszud Ferencz, Minyjel Ivek, Santek Ivan aliter Mali, Vugrinek Gregur, Selko Mihalj, Kovach Blas (puszto), Koschecz Jakop aliter Skarecz, Littvich Ivek, Istok Steff pod Dvor, Rukelj Jurko aliter Szabol Kramarics, Poszavecz Thomas, Kenchecz Istvan, Cerovecz Martin, Chernekovich Gyurko, Czindrics Thomas, Kirin Giurek, Petriss Steff, Stefanecz Martin, Tremszki Martin, Terczak Marko, Cwetko Mattek, Koschecz Andrassevoga;

1720.¹ GORNJE POLONJE (SUPERIORIS POLONYE): Michael Grosinich, Joannes Kramarich, Ambrosius Vugrinek, Gregorius Cinchich, Lurentius Petris, alter Petris, Georgius Verský, deserta sessio Grosinich; DONJE POLONJE (INFERIORI POLONYE): Jacobus Gyurinecz, Stephanus Gyurinecz, Georgius Skarjecz, Andreas Koschecz, Joannes Kramarich aliter Busja, Lucas Kramarich, Georgius Kramarich, Stephanus Kramarich;

1720.² ¹⁷⁰ Kramarich Lukach aliter Nizek, Gyurinecz Jakop, Gyurinecz Matthias, Banovecz Mihalj, Filipecz Ferencz, Podvorcz Ivek, Kenchicz Matthe Veliki veszda Ivek, Povszud Ferencz, Mingyel Jambrek, Santek Ivan aliter Mali, Rukelj Jurko, Vugrinek Gregur, Selko Mihalj, Kovach Blas, Koschecz Jakop aliter Skarecz, Littvich Ivek, Istok Steff, Rukelj Jurko aliter Szabol Kramarics, Poszavecz Thomas, Kenchecz Istvan, Rukelj Jurko aliter Tokorich, Cerovecz Martin, Chernekovich Jurko, Petriss Steff aliter Terczak, Terczak Marko, Stefanecz Martin, Tremszki Martin, Cinchich Thomas;

1774.¹⁷¹ Gregur Mihalich, Thomas Kramarich, Stephan Vugrinecz, Gyura Chinchich, Thomas Terczak, Peter Petriss, Mikula i Blas Gyurinecz, Martin Terczak, Bartol Skarecz, Mihaly Buszia, Mihaly Selko, Gyura Rukely, Steff Niszek, Andras Sesztak, Marko Jelenich, Thomas Tremszki, Mato Silyak, Thomas Banovecz, Blas Sussecz, Blas Podvovecz, Simon Podvovecz, Andras Mumelass, Marko Rukely, Lukach Poszavecz, Gyura Steffanecz, Matthias Poszuda, Jakob Szermazi, Mato Pechek, Mihalj Kenchecz, Thurchin Martin (des.), Mathia Roginich.

PREPOLNO (*Prypolno, Prepolnio, Prepolyno*)

S. u ž. Zagreb, k: Bistrica, pšt: Breznica, sdč: Orešje g; 5 kuć. 55 st. rkž: Bedenica – Selo 2 sata sjeverozapadno od Sv. Ivana Zeline. Spominje se u popisu poreza: 1598. portio

¹⁶⁹ Skupni popis podložnika mjesta Novo Mjesto, Krečaves, Polonje – *Urbarium bonorum Rakovecz*, Arhiv HAZU IVb-63.

¹⁷⁰ Skupni popis podložnika iz mjesta Novo Mjesto, Krečaves, Polonje – *Urbarium dominium Rakovecz*. Arhiv HAZU IVb-64.

¹⁷¹ Skupni popis podložnika iz mjesta Novo Mjesto, Krečaves, Polonje – *Conscriptio ... a. 1774.* – HDA, KŽ, *Acta urbarialia*, kut. 746.

condam Joannis Wojkffy in PRYPOLNO col.1, portio Wolffgangi Wojkowych col. 1. 1704. Prepolyno, selo u župi Bedenica te 1720. pagus (selo) Prepolno.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1866.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	51	51	48	57	55	55	73	71	90	84	103
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
STAN.	90	107	111	125	142	118	102	93	81	71	50

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Andreas Kassaych, Martinus Penthych;

1720. Lucas Kassay, Thomas i Georgius Pentich, Joannes Blattarich;

1854. - 1887. (SA) Hazulin Ivan, Serpak Ivan, Hrzić Josip, Kašaj Mato, Kašaj Juraj, Kašaj Franjo.

PRETOKI (*Prethoka, Prethoca, Pretoka, Pretoke, Pretok*)

S. u ž. Zagreb, k. pšt. rkž. i sdč: Sv. Ivan; 19 kuć 144 st. – ovamo spadaju hrp. kuć Berislavec i Podbrodarcem – Selo ¼ sata sjeveroistočno od Sv. Ivana Zeline. Godine 1327. se spominje „dolina zvana Pretoka“¹⁷² a 1335. „jarak Pretoka“¹⁷³. U popisima poreza iz 16. st. zabilježeno je: 1517. *PRETHOKA Johannis et Petri de Kalyn f. 1, Ibidem Nicolai de Kalyn, Ibidem Georgii de Kalyn, Ibidem Valentini Dropwchich cum Georgio Sygrych f. 1; 1598. Nobiles unius sessionis In PRETHOKA*¹⁷⁴. U urbaru iz 1720. spominje se selo Pretoka (*pagus Pretoka*) kao posjed plemića jednoselaca (*nobilium unius sessionis*)¹⁷⁵.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	64*	92*	98*	99* ¹⁷⁶	105	70	112	118	139	92	103
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
STAN.	93	150	141	143	175	226	254	284	310	295	277

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. PLEMIĆI JEDNOSELCI: Mattias Segrowych, Stephanus idem;

1720. Petrus Segrovich, Georgius Segrovich, Andreas Muljak, Barbara Muljak;

1842.¹⁷⁷ nob. Sigrovich Andreas.

PSARJEVO (*Pizer, Phizer, Pezerie, Pezerya, Pzaryewo, Pzarjevo*)

„Pсарjevo Gornje i malo selo Pсарjevo“ zabilježeni su 1295. u opisu međa zemlje

¹⁷² „ad unam vallem dictam Prethoka“ – CD IX, doc. 285, p. 342.

¹⁷³ „unum fossatum Prethoca dicta“ – CD X, doc. 166, p. 233.

¹⁷⁴ Adamček-Kampuš. *Popisi*, str. 440.

¹⁷⁵ *Urbarium ... Superiori Zelina*.

¹⁷⁶ Popisano zajedno s Berislavcem.

¹⁷⁷ Arhiv obitelji Fodroczy kut. 30.

Nespeš¹⁷⁸. U ispravi bana Mikića iz 1333. spomenuta je „zemlja u Donjem Psarjevu“¹⁷⁹ a 1397. „posjedi Gornje i Donje Psarjevo“¹⁸⁰. Popisi poreza tijekom 16. st. bilježe posjed, a ponekad i *castrum*: 1507. PEHERIO Johannes et Nicolai 33, 1517. PZARYEWO Johannes et Nicolai de eadem 50, 1520. PEZERYA Nicolai Pezery 11 (*pauperes* 6), *ibidem* Pauli litterati de eadem 7 (*pauperes* 7); 1543. PEZERYO Johannes fl. 10, *ibidem* Francisci fl. 5, *ibidem* prebendarii fl. 1; 1546. PEZERYO Ladislai 10, *ibidem* Nelepeczy 5, *ibidem* prebendarii 1; 1553. PEZERYO Joannis f(umi) 10, Nelepeczy f. 5, *ibidem* plebani f. 1, Georgii Ladomer f. 1; 1553. PEZERYO Ladislai 10, *ibidem* Ladislai junioris idem 4, *ibidem* prebendarii desertum; 1554. PEZERIO Ladislai 8, *ibidem* Ladislai junioris idem 4, *ibidem* prebendarii desertum; 1559. PEZERIO Francisci Imprych N° 1 ½, 1560. PEZERIO Francisci Imprych 1 ½, 1566. PEZERYO Ladislai cum domina Petronella relictæ Francisci similiter Pezery 4, *Ibidem* Ladislai et Nezpessei 2, *Ibidem* domine Ursulae relictæ Balogh 2, *Ibidem* Petri Telecz 1, *Prebenda in eodem* Pezeryo ½; 1567. PEZERIO relictæ Francisci Pezery f. 2, Ursule relictæ Marci Balogh f. 2, Petri Thelecz f. 1, *Prebenda in eodem* Pezeryo ½; Ladislai Nezpessy f. 3, Petri Imprych f. 1 ½, Joannis Karinchych 1 ½, relictæ Orehoczy f. ½, Michaelis Zabo f. 1; 1568. PEZERYO Ladislai Nezpessy cum Stephano orphano et relictæ Balogh fratribusque f. 5, *Ibidem* relictæ Francisci Pezery cum filiabus Joannis f. 2, *Ibidem* Petri Imprych f. 1 ½, *Ibidem* Joannis Karynychych f. 1 ½, *Ibidem* relictæ Orehoczy f. ½, *Ibidem* Michaelis Zabo f. 1; 1570. PEZERYO Ladislai Nezpessy f. 1, *Ibidem* Stephani Pezery f. 1 ½, *Ibidem* relictæ Balogh f. 1 ½, *Ibidem* relicte Francisci Pezery f. 1, *Ibidem* filiorum Joannis Pezery cum Michaeli Zabo f. ½, *Ibidem* Joannis Karynychych f. 1, *Ibidem* Ladislai Imprych f. 1, Balthasari Orehoczy f. ½; 1573. In PEZERYO Ladislai Nezpessy f. 1 (*pauperum* f. 3 ½), *Ibidem* Stephani Pezery f. 2 (*pauperum* f. 4), *Ibidem* relictæ Marci Balogh cum Draskowych f. 2 (*pauperum* f. 3), *Ibidem* relictæ Francisci Pezery f. 1 ½ (*pauperum* f. 2 ½), *Ibidem* filiorum Joannis Pezery cum Michaeli Zabo f. ½ (*pauperum* f. 4), *Ibidem* Joannis Karynychych f. 1 ½ (*pauperum* f. 3), *Ibidem* Ladislai Imprych cum fratre f. 2 (*pauperum* f. 2 ½), *Ibidem* Gasparis Orehoczy f. ½ (*deserti* f. 2 ½); 1574. PESZERYO Ladislai Nezpessy cum relictæ Baxay f. 1 ½, *Ibidem* Stephani Pezery f. 2, *Ibidem* Petri Draskowych cum Pwnek f. 2, *Ibidem* relictæ Francisci Peszery f. 1, *Ibidem* Michaelis Szabo cum Marygolth f. 1, *Ibidem* Joannis Karynychych f. 1 ½, *Ibidem* Ladislai Imprych f. 1 ½, *Ibidem* Gasparis Orehoczy f. ½; 1576. *Castrum* PESZERWARA, *Ibidem* Ladislai aliter Nezpessei f. 1 ½, *Ibidem* Stephani Pezery f. 2, *Ibidem* Petri Draskowych cum Mathia Balogh f.1, *Ibidem* Stephani Nelepeczy cum Georgio Pwnek et puella Sophia f. 1, *Ibidem* loco Francisci patris Joannis Peszery cum consorte Petry Poyatych f. 1, *Ibidem* Michaelis Zabo cum Adamo Marygolth f. 1, *Ibidem* Joannis Karynychych f. 1 ½, *Ibidem* Ladislai Imprych apud manus Stephani Peszery f. 1 ½, *Ibidem* Gasparis Orehoczy f. ½; 1578. *Castrum* PESZERWARA, *Ibidem* Ladislai alias Nezpessei cum Stephano Pezery f. 3 ½, *Ibidem* Petri Draskowych cum Balogh f.1, *Ibidem* Georgii Pwnek cum Nelepczy f. ½, *Ibidem* Dorothych f. ½, *Ibidem* Joannis Pezery cum Poyatych f. 1, *Ibidem* Michaelis Zabo cum Marygolth Adamo f. 1, *Ibidem* Joannis Karynychych f. 1 ½, *Ibidem* Ladislai Imprych f. 1 ½, *Ibidem* Gasparis Orehoczy f. ½; 1582. In

¹⁷⁸ „Pizer Superior et minor villa Phizir“ – CD VII, doc. 196, p. 216.

¹⁷⁹ „terra in Inferiori Pezerie“ – CD X, doc. 98, p. 119.

¹⁸⁰ „in possessionibus ... Felseupzeryo, Alsopzeryo“ – CD XVIII, doc. 183, p. 283.

PEZERYO Ladislai Nezpessy cum Stephano et Joanne Peszery, Petro Poyatich, Karynychch et Orehoczy f. 5 ½, Ibidem pauperum f. 1, Ibidem Petri Draskowych f. ½, desertatus ibidem f. ½, Ibidem Dorotyych f. ½, Ibidem Georgii Pwnek f. ½, Ibidem Zabo cum Marygolth f. 1, Ibidem Ladislai Imprych f. 1 ½; 1588. . In PEZERYO Ladislai Nezpessy cum Stephano Peszery, Karynychch et Orehoczy f. 4, Ibidem Petri Draskowych cum Dorothych et relicta Georgii Pwnek f. 1, Ibidem Petro Poyatich cum Sarap Tomasko et Joanne Pezery f. 1, Ibidem Michaelis Zabo cum Marygolth f. 1, Ibidem Ladislai Imprych f. 1; 1596. In PEZERYO Stephani Peszery cum Karynychch et Orehoczy ac Sarap f. 1 ½, Ibidem Petri Draskowych aliter Vayde cum Punek et Megyurechky f. ½, Ibidem Petri Poyatich cum Tomasko, Johanne Pezery et Spyszych f. ½, Ibidem Zabo cum Marygolth f. ½, Ibidem relictæ Ztoych f. ½, Ibidem Blasyewych f. 1 ½; 1598. In FELSEO PEZERIO portio egregi Stephani Pezery 4 d(omus), portio haeredum condam Joannis Pezery 1 d, portio dominae Annae Myhanowych 1 d, portio egregii Petri Draskowych 1 d; In PEZERIO portio nobilis Melchioris Orehowecky 1 d, portio egregii Joannis Spisszych 1 d, portio nobilis dominae Magdalenae Telecz consortis Stephani Kosswtich 1 d; 1600. in PEZERYO Stephani Pezery 15 d, Helenae Nezpessy consortis Nicolai Megyurechky 2 d, Annae Mihanowych relictæ Pauli Thremecz ibidem 3 d, Petri Draskowych Woywode ibidem 3 d, Barbare Karynychch ibidem 1 d, Margarete Pezery relictæ Poyatych 3 d, Haeredum Joannis Pezery 1 d, Melchioris Orehowecky ibidem 1 d, Weronicae Imprych consortis Joannis Spyszych 1 d, Magdalenae Thellecz consortis Stephani Kosswtich 3 d. Tada, kao i kasnije, Psarjevo je bilo podijeljeno na Gornje i Donje (mađ. Also i Felseo, lat. Superior i Inferior).

PSARJEVO GORNJE s. u ž. Zagreb., k. rkž. i pšt: Sv. Ivan, bilj: Blaževdol, sdč. u m; 18 kuć 227 st.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
st.	v. Donje Psarjevo (zajedno popisani)					280	338	351	451	730	833
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
st.	844	848	901	864	807	567	531	476	477	467	419

PSARJEVO DONJE Zagreb., k. rkž. i pšt: Sv. Ivan, bilj: Blaževdol, sdč. u m; 16 kuć 280 st. – Sdč. ima podr. mj.: Blaževdol, Bukovec, Bunjak, Hernjanec, Nespeš, Psarjevo g, Suhodol, Velikagora, 182 kuć. 2.197 st.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
st.	397	365	498	546	585	227	277	285	320	336	384
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
st.	388	409	408	398	373	360	347	333	318	311	284

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. FELSEO PEZERIO (DONJE PSARJEVO): Valentinus Zerecz, Matthias Kwchis, Joannes Ztrelar, Benedictus Skerlec, Blasius Belych, Michael Mattekowych, Nicolaus Berlych, Paulus Pieczak; PSARJEVO (PEZERIO): Georgius Jwchecz, Georgius Gwsthowych, Jacobus Belsich;

1720.¹⁸¹ SUPERIOR (GORNJE) PSARJEVO: Matthias Szkerlec, Georgius Szkerlec, Matthias Suljich, Petrus Pechek, Joannis Szkerlec, Petrus Strelar, Lucas Kerljan, Andreas Kukupachecz, Matthias Sokol, Paulus Bilussich, Petrus Bilussich, Lucas Gustovich, Franciscus Gustovich, Michael Hlapecz. INFERIOR (DONJE) PSARJEVO: Jannes Hudich, Paulus Chahel, Thomas Segman (*des.*), Joannes Betrina (*des.*), Matthias Pek *alias* Kussich, Matthias Sivecz, Georgius Blasak, Georgius (*drugi*) Blasak, Matthias Kavich, Joannes Pivarich, Andreas Pivarich, *curia* D. Georg. Czulifay.

RADOIŠĆE (*Radowysthye, Radowyschie, Radoysche, Radoische*)

S. u ž. Križev., k: Novimarof *pšt.* Breznica, *sdč.* Bisag; 22 kuć 244 st. - 215 rkž: Bisag, 29 giž: Salnik. – Selo 2 i ½ sata sjeveroistočno od Sv. Ivana Zeline. Potok Radoišće (*flumen Rodowissa*) spominje se 1245., zatim 1320. (*Radowysche*) te 1381. (*Radonyscha*)¹⁸². Kao selo spominje se 1506. (*Radowysthye*)¹⁸³ a potom i 1510. (*Radowyschie*)¹⁸⁴, te 1520. kada je podijeljeno na Gornje i Donje (*possessio Radoische superior et inferior ad castrum Rokonok pertinens Petro literato de Hozyweghy*)¹⁸⁵. Zabilježeno je u popisima poreza tijekom 16. stoljeća: 1533. RADOYSCHÉ *relicte Hozyweghy fl. 4*; 1543. RADOYSCHÉ *Nicolai Hozweghy fl. 3*; 1554. RADOYSCHÉ *Nicolai Hozweghy 3*; da bi ga Turci opustošili, te u popisu iz 1570. nalazimo zabilježeno: RADOYSCHÉ *Nicolai Hozweghy per hostes Thurcas omnino desertum*¹⁸⁶. Zrinski ga ponovo naseljavaju god. 1618. te je u Urbaru iz 1630.¹⁸⁷ popisano kao novo naselje (*nova colonia*), čiji su stanovnici bili obvezni davati dvije kunske kože (*mardurinas pelles*) te ratovati kao Lonjičani (*Item militare ut Loniczenses*). Doseljenici su, sudeći po imenima i prezimenima, bili Slavonci (*Slovinci*), međutim kasnije ga naseljuju i Vlasi pa se tako u urbaru iz 1709. spominje kao selo naseljeno vlaškim slobodnjacima (*villa Radoische Valachorum libertinorum*), iako je iz popisa razvidno kako je riječ o miješanom (*slovinsko-vlaškom*) selu. Do kraja 18. st. u urbarima Rakovca.

Naseljenost:

GOD.	1784.	1812.	1821.	1831.	1841.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	254	221	193	216	218	244	227	236	324	409	500
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST	471	539	538	557	526	431	383	307	295	259	178

Glavari seoskih obitelji bili su:

¹⁸¹ Neodvojeno popisani stanovnici oba sela; isto tako i u popisima za godine 1795., 1812., 1821., 1831., 1841. i 1850.

¹⁸² CD IV, doc. 250, p. 285; CD VIII, doc. 467, p. 573. i CD XVI, doc. 176, p. 209.

¹⁸³ MOL DI 37791.

¹⁸⁴ MOL, DL 37868.

¹⁸⁵ Oficijal Jurja Brandenburškog (*Petrus litteratus de Hozywegh, officiales Georgii, marchionis Brandenburgensis*) Arh. HAZU, D-XXV-72.

¹⁸⁶ Adamček-Kampuš, *Popisi*, str. 233.

¹⁸⁷ Lopašić, Radoslav. *Hrvatski urbari* MHISM 5, Zagreb, 1894., str. 182.

1630. Ivan Šafran (des.), Georg. Bertić *loco* Blas, Laur. Tkačak, Fabek (des.), *rel.* Emericus Turopolec, Georg Kandar, Gregor Benković (des.), Petr. Bedeković (des.), Nicol. Božec, Gregor. Bisažan (des.), Georgius Petričić (des.), Martin Horvat;

1638. Joannis Tkachak, Michael Bossecz, Petrus Kandar, Georgius Kandar, Joannis Kuber, Georgius Bertich, relictæ Emerici Turopolecz, Martinus Horuath aliter Babich, Georgius Turchinich;

1716. Bertich Sztanek knez, Bulich Rado, Prigorcz Peter, Hranilovich Gergich, Kachak Steff, Hranilovich Todor, Beszedich Vaszo, Poszavecz Matthe Salominecz, Poszavecz Matthe drugi i sztareji;

1720.¹ Bertich Sztanek ~~knez~~, Bulich Rado, Hranilovich ~~Gergich~~ Vid, Kachak Steff, Hranilovich ~~Todor~~ Mihail, Beszedich ~~Vaszo~~ Giurko, Poszavecz ~~Matthe~~ starssi Marko;

1720.² Marcus Siprak, Sztaniszlaus Bertich, Simon Kachak, Matthias Poszavecz, Paulus i Martinus Hodopir, Stephanus Feliak, Michael Habunek, Georgius Bereskovich, Georgius Giamutek;

1750. Ioannes Sabarich, Blasisus Bertich, Stephanus Kachak, Rade Bulich, Demetrius Hranilovich, Georgius Poszavecz, Stephanus Poszavecz, Vaso Hranilovich, Georgius Besedich;

1753. Hranilovich Micahel, Hranilovich Mitter, Bertich Blasius, Bulich Rade, Szadarich Ivan, Kachak Stephanus, Poszavecz Lukach, Poszavecz Marko, Besedich Georgius, Siprak Stephanus;

1755.¹ Michael Hranilovich, Mitar Hranilovich, Blasius Bertich, Rade Bulich, Joannes Szadarich, Lucas Poszavecz, Marcus Poszavecz, Georgius Beszedich, Georgius Siprak;

1755.² Ioannes Sadarich, Stephanus Kachak, Basilius Hranilovich, Vid Hranilovich, Andreas Bertich, Rade Bulich, Stephanus Poszavecz, Marcus Poszavecz, Gjurko Beszedich;

1769. Bertics Petrus, Bessedics Georgius, Czindrics Josephus, Hranilovics Nicolaus, Hranilovics Vitus, Kachak Joannes, Posavecz Stephanus, Posavecz Georgius, Szadarics Joannes;

1774. Marko Vodopia, Pavel Vodopia, Anton Jurisskovich, Marko Habunek, Gyura Habunek, Mattek Berczkovich, Steffan Berczkovich, Lukach Felyak, Marko Siprak, SLOBODNJACI (LIBERTINI) DOMINAE ELEONORE PATACHICH: Gyuko Hranilovich, Pavo Hranilovich, Petar Bertich, Ivan Sugich, Ivan Szadarich, Pavel Kachak, Gyuro Poszavecz, Mihaly Poszavecz, Illia Beszedich.

SVETA HELENA (*Zenth Ilona, Zent Ilona, Zenthilona, Zentilona*)

S. u ž. Zagreb, k. pšt. i rkž. Sv. Ivan; sdč: Paukovec, 437 st. – Selo 1 sat i ¾ zapadno od Sv. Ivana Zeline. Spominje se 1520.¹⁸⁸ kao i 1521.¹⁸⁹ kao posjed što ga prior Matija Barač (*Mathias Barach*) zalaže plemiću Simonu Mršiću (*Simon Mersich*). U popisima poreza druge pol. 16. st.: 1566. *ZENTILONA Francisci Mykwlych f 4*, 1566. *ZENTH ILO-*

¹⁸⁸ „*possessiones Zenth-Illona*“ – Arhiv HAZU, D-XXV-46.

¹⁸⁹ „*possessiones Zenth-Illona*“ – Arhiv HAZU, D-XXV-61.

NA Francisci Mykulich f. 4, 1573. ZENT ILONA Gasparis Mykwlich f. 4 ½, 1574. ZENT ILONA eiusdem (Gasparis Mykwlich) f. 5 ½, 1578. ZENT ILONA eiusdem f. 4 ½, 1582. ZENT ILONA eiusdem f. 4 (ibidem pauperum f. ½), 1588. ZENT ILONA eiusdem f. 3, 1596. ZENTH ILONA eiusdem f. 1, 1600. ZENTT ILLONA eorundem (Georgii Mykwlych de Podlapacz domus 20). Nikola Zrinski je 1623. zalaže plemiću Koczyju¹⁹⁰, kojega je naslijedila obitelj Češković. Sredinom 18. st. drži je podžupan Saić, a udajom njegove kćeri za Ivana Kapistrana pl. Čepinskog (o. 1760.) dolazi u posjed slavonske plemićke obitelji Adamovich-Čepinski. Oženivši Kapistranovu nećakinju Mariju Adamović, vlasnik posjeda postaje 1825. Wilhelm barun Hellenbach von Paczolay, koji ga 1866. prodaje Kolomanu pl. Mikšiću (*Mixich*) od Lukavca, velikom županu Zagrebačke županije. Na mjestu starije kurije podignut je u prvoj pol. 19. st. jednokatni dvorac u romantičarskom stilu, po kronološkom redoslijedu vlasnika nazvan Adamović-Hellenbach-Mikšić. Dvorac je stradao u potresu 1880. a krajem 19. st. Mikšići ga obnavljaju.¹⁹¹ – Kapela Sv. Helene je srednjovjekovna građevina neogotički obnovljena 1866. godine. Ne spominje je popis 1334. jer nije bila župna crkva, no 1550. je zabilježen „župnik crkve Sv. Helene u Moravču“¹⁹².

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1857.	1866.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.
ST.	290	278	311	267	437	437	375	416	481	522	559	586
GOD.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2011.	2011.	2021.
ST.	598	604	586	551	490	472	445	400	366	366	366	353

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Nicolaus Laczkowyh, Martinus idem, Ambrosius Jambreczczew, Vrsula Laczkowyhka, Blasius Kowach, Mattias Jakopchych, Simon Kowach, Michael Ozych, Nicolaus Krwpzky, Mattias Konkowych, Andreas Chadowchych, Mattias Dezpott, Marcus Bertechych, Simon Bertechych, Mattias Bugyan, Paulus Bertechych, Michael Nowosel, Antonius Kowach, Andreas Jerchek, Thomas Sthwbych.

SVETI IVAN ZELINA (*Zelyna, Zelyna Superior, Zelina gornja*)

s. u ž. Zagreb., kotarski sud, pšt. i sdč. s bilj. U m. 99 kuć. 624 st. rkž. s crkvom Sv. Ivan u m; učio. 1 učit. 31 md. 21 žd – Ovamo spadaju hrp. kuć. Klanjec, Malčevci i Tèrsci d. – Sudčija ima podr. m: Biškupec, Črečan, Hrastje, Kalinje, Obrež, Pretoki, Šalovec, Šulinec, Topličica d. i g. 317 kuć. 2182 st. – Rk. Župa u nadbis. Zagreb.; adj: Kalnik, dj. Zelina, ima podr. m: Krečaves, Novomiesto, Orešje d., Polonje, Psarjevo d. i g., Velikagora, Zadèrkovec, i čitavu miest. sdč. 3822 st. – 1175. spominje se predij Zelina (*predium Zelina*) a potom 1200. i selo Zelina (*ville Zelina*)¹⁹³. Godine 1326. zabilježeno je trgovište Zelina (*Zelna foro*)¹⁹⁴ a 1327. grad-utvrda Zelina (*castrum Zelna*) i njeni vlasnici obitelj *Bychkele* (*Byczkele*) de *Zelnavar*¹⁹⁵.

¹⁹⁰ HDA, *Urbaria et conscriptiones* 7, 27.

¹⁹¹ Marić, Matija *Stropni medaljoni iz dvorca Adamović-Hellenbach-Mikšić* u. Godišnjak hrvatskog restauratorskog zavoda 10/2019, str. 146-147.

¹⁹² „*plebanus ecclesie s. Elene in Marocha*“ – Muzej zbirka u Zelini (MZZ).

¹⁹³ CD II, doc. 136, p. 139, odnosno CD II, doc. 327, p. 354.

¹⁹⁴ CD IX, doc. 259, p. 317. i doc. 285, p. 344.

Zelingrad se spominje tijekom 16. st. u popisima poreza: 1507. ZELYNAWAR cum pertinentiis magnifici Johannis Zepesiensis 69; 1509. Castrum ZELYNAWAR domini Johannis 50, Petri Horwath Zelyna 16; 1517. ZELYNAWAR cum pertinenciis domini waywode 60; ZENTH IWAN plebani de eadem 1; 1520. ZELENAWAR cum pertinenciis domini waywode Transilwaniensis 55 (pauperes 26); 1533. Combusta in eodem processu ZENTH IWAN Emerici Bradach; 1543. ZELYNA Kerechyny fl. 40; 1546. ZELYNA Kerechyny 40 1553. ZELYNA Georgii Myhanoych fumi 3; Ibidem Ambrosii litterati fumi 3; ZELYNA Kerechyny fumi 40; 1553. ZELYNA Kerechyny 20; ZELYNA Georgii Myhanowych 3; Ibidem Ambrosii litterati 2; Ibidem Mathiae Zremach; 1554. ZELYNA Kerechyny 20; ZELYNA Georgii Myhanowych 3; Ibidem Ambrosii litterati 2; Ibidem Mathiae Zremach 4; 1566. ZELYNA Michaelis Kerecheny 10; Ibidem Ladislai idem 12; Ibidem relictæ Andreae Kerechyny 6; Ibidem plebani de Zenth Iwan ½; ZELINA Georgii Myhanowych 2; Ibidem Ambrosii litterati 3; Ibidem Ladislai Pezeri fumi 6; Ibidem Ladislai Imprych 1; Ibidem Francisci Imprych 1; Ibidem Joannis Karynych 1; 1567. ZELYNA Michaelis et Johannis quondam Kerecheny fumi 2; ZELYNA in pertinentiis Bobonok (?! Rokonok) domini Erdewdy fumi 5; ZELYNA Christophori Brada fumi 3; ZELYNA Ambrosii litterati Gregoriancz fumi 3; 1568. ZELYNA Michaelis et quondam Joannis Kerecheny fumi 12; Ibidem Christophori Kerecheny fumi 6; Ibidem Matthiae Kerecheny fumi 6; ZELYNA relictæ quondam Andreae Kerecheny fumi 6; ZELYNA in pertinentiis Rakonok dominorum Erdewdy fumi 5; ZELYNA Christophori Brada fumi 3; ZELYNA Ambrosii litterati Gregoriancz fumi 3; 1570. ZELYNA Michaelis Kerecheny fumi 5; Ibidem Matthiae Kerecheny fumi 5; Ibidem Christophori Kerecheny fumi 5; Ibidem relictæ Andreae Kerecheny fumi 4; ZELYNA in pertinentiis ROKONOK dominorum Erdewdy fumi 5; Ibidem Christophori Brada fumi 2 ½; Ibidem Ambrosii Gregorianczy fumi 2; 1573. ZELYNA Michaelis Kerecheny fumi 4 ½ (deserti fumi 3); Ibidem Matthiae similiter Kerecheny fumi 4 (deserti fumi 2 ½); Ibidem Judit loco Christophori Kerecheny fumi 4 (deserti fumi 2 ½); Ibidem relictæ Andreae Kerecheny fumi 4 (deserti fumi 2 ½); Ibidem Stephani Bradach fumi 5 (deserti fumi 2 ½); ZELYNA heredum olim domini Erdewdy bani fumi 5 (deserti fumi 1 ½); Ibidem Christophori Brada fumi 3 (deserti fumi 2); Ibidem Stephani de Gregoriancz fumi 3 (deserti fumi 2); 1574. ZELYNA Michaelis Kerecheny fumi 4; Ibidem Matthiae Kerecheny fumi 4; Ibidem puellæ Juditæ loco Christophori idem fumi 4; Ibidem relictæ Andreae idem fumi 5; Ibidem Stephani Bradach fumi 5 ½; ZELYNA heredum olim domini Erdewdy fumi 5 ½; Ibidem Petri Myhanowych fumi 3 ½; BWKOWCZ et ZELYNA Stephani Gregoryanczy fumi 3 ½ 1576. ZELYNA Michaelis Kerecheny cum puella Judit fumi 8; Ibidem relictæ Mathiae Kerecheny fumi 4; Ibidem relictæ Andreae idem Kerecheny fumi; Ibidem Stephani Bradach fumi 5 (Ibidem pauperum fumus ½); In ZELYNA dominorum Erdewdy fumi 5 ½; Ibidem et BWKOWCZ Petri Myhanowych fumi 3 ½; Ibidem Stephani de Gregoryancz fumi 3 ½; 1578. ZELYNA Michaelis Kerecheny cum puella Judit fumi 8; Ibidem relictæ Mathiae Kerecheny fumi 4; Ibidem relictæ Andreae idem Kerecheny fumi 5; Ibidem relictæ Stephani Bradach fumi 5; In ZELYNA dominorum Erdewdy fumi 5 ½; Ibidem et BWKOWCZ Petri Myhanowych fumi 3 ½; Ibidem Stephani Gregoryanczy vicebani fumi 3 ½; 1582. ZELYNA Michaelis Kerecheny cum Judit fumi 8; Ibidem relictæ Mathiae Kerecheny fumi 4; Ibidem

¹⁹⁵ CD IX doc. 295, p. 357 i CD XVIII, doc. 213 p. 318.

*relictæ Anthonii Kerecheny fumi 5; Ibidem dominae Sophiae Kerecheny relictæ olim Bradach fumi 4 (Ibidem per Valachos desertatus fumus 1); 1588. ZELYNA Michaelis Kerecheny cum domina Judit fumi 6 ½; Ibidem relictæ Andree Kerecheny fumi 3 ½; Ibidem dominae Sophiae Kerecheny cum portione Mathiae idem fumi 6 ½; ZELYNA dominorum Erdewdi fumi 5; Ibidem et in BWKOWCZ Syssynachky cum Ladislao Saffarych fumi 2; Ibidem domini Gregoryanczy fumi 3; 1596. ZELYNA Michaelis Kerecheny cum domina Judit fumi 2; Ibidem relictæ Andree Kerecheny fumi 2; Ibidem dominae Sophiae Kerecheny cum portione Mathiae idem fumi 2 ½; 1600. Casparis Blasyewych in ZELINA domus 7; Wolfgangii Sisinachky nunc apud in manus Stephani Domyanych in ZELINA domus 3; Annae Chernokoczi relictæ Petri Zttoy in ZELINA domus 5; Ladislai Kerecheny in pertinentiis castri ZELYNA domus 18; Sophiae idem relictæ Stephani Bradach domus 27; Haeredum Joannis Zaboky ibidem domus 5. Od 1635. Zelingrad se spominje kao razoren i napušten: „dirutum castrum Zelina“¹⁹⁶. – Župna crkva Sv. Ivana Krstitelja spominje se 1200. (*ecclesia sancti Johanni*)¹⁹⁷, zatim u prvom popisu župa iz 1334. (*ecclesia b. Joannis bapstistae de Marocha*), dok se u drugom popisu iz 1501. spominje njen župnik Benedikt (*Benedictus, plebanus in Marocha*). Krajem 16. st. spominje se u popisima poreza: 1574. *Plebani in MAROCHA ZENT IWAN fumus 1*, 1576. *Plebani in MAROCHA ZENTIWAN fumus ½ (pauperum fumus ½)*, 1578. *Plebani in MAROCHA ZENT IWAN fumus ½*, 1582. *Plebani ecclesiae Zent Iwan fumus ½*, 1588. *Plebani in ZENTH IWAN fumus ½*, 1596. *Plebani in ZENTH IWAN cum plebano Omnium Sanctorum in Bedenycza fumus ½* itd. O njenom srednjovjekovnom izgledu svjedoče još samo neki gotički fragmenti zvonika, dok je današnji barokni izgled poprimala u 18. a definitivno u 19. st. a nakon dva požara (1828. i 1842.) u kojima je stradala.*

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	285	365	470	452	504	624	759	722	848	946	986
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	908	986	1.050	1.164	1.241	1.738	2.188	2.535	2.772	2.764	2.583

Glavari obitelji crkvenih kmetova bili su:

1598. CRKVENI KMETOVI: Joannes Hadrowych, Georgius Gaizky, Jacobus Kraly;

1720. CRKVENI KMETOVI: Joannes Sturlec, Joannis Sekula, Stephanus Sigrovich, Joannis Kenchecz, Pauli Horvath (des.), Horvathichka vidua.

1778. COLONI PAROCHIALIS: Turchich Ivan, Czury Lukach *nunc* Simun, Gyurovich Mikula, Turchich Peter, Turchich Martin, Turchich Gregur, Szkerlen Mattek.

ŠALOVEC (*Zalowczy, Salovecz*)

s. u ž. Zagreb., k. pšt. rkž. i sdč. Sv. Ivan, 34 kuć 220 st. – Selo ¾ sata sjeverozapadno od Sv. Ivana Zeline. U popisu poreza 1598. zabilježeno je: *Portio domini Petri Castellannffy de Bygzad in ZALOWCZY inq. 2 te Nobiles unius sessionis In SAWLOWCZ (5)*¹⁹⁸. 1720. kao selo Šalovec, u posjedu plemića jednoselaca¹⁹⁹.

¹⁹⁶ Arhiv HAZU, D-LX-73, 74, 82.

¹⁹⁷ CD II, doc. 327, p. 354.

¹⁹⁸ Adamček-Kampuš, *Popisi*, str. 434 i 440.

¹⁹⁹ „Salovecz ... nobilium unius sessionis“ – *Urbarium ... Superiori Zelina*.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	130	143	177	181	198	220	239	226	262	277	307
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	294	280	229	212	181	144	155	144	168	169	156

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Andreas Kraniecz, Micheal Ferenchich, Thomas Berczkowych, Petrus Kowach, Joannes Kezecz, Georgius Andrechich; PLEMIĆI JEDNOSELCI: Lucas Lyzzyak, Thomas Dogach, Mattias Kodelyan, Nicolaus idem, Lucas Czykowych;

1720. PLEMIĆI JEDNOSELCI: Nicolaus Prugovechky, Joannes Gywrkovecz, Petrus Mikovich, Michael Habienacz, Paulus Habianecz, Michael drugi Habianecz, Joannes Pechechky, Mato Pechechky, Marcus Pechechky, George Pechechky, Mathe Sadovich, Stephanus Sadovich, George Cziboczi, Mathias Sllik, And. Puljak, Petrus Puljak, Simon Antolkovich, Michael Pitep, George Gluhak, Blasius Kamenjak, Lucas Mamut.

ŠULINEC (*Solinczi, Sulinecz, Sullinecz*)

S. u ž. Zagreb., k. pšt. rkž. i sdč. Sv. Ivan; 15 kuća 82 st. – Selo ½ sata jugoistočno od Zeline. U urbaru iz 1704. spominje se pod imenom *Solinci*²⁰⁰ a potom 1720. i 1795. kao Šulinec²⁰¹.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	103	138	156	161	180	82	100	119	150	161	172
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	174	189	185	188	195	189	176	162	191	217	234

Glavari seoskih obitelji bili su:

1720. Marcus Bachjan, Gregorius Bachjan, Georgius Dukovich, Petrus Vaper, Georgius Dobchecz, Martinus Gassich.

TOMAŠEVEC (*Thomassevczy, Thomassevecz*)

S. u ž. Križev., k: Novimarof, pšt: Sv. Ivan, rkž. i sdč: Bisag; 12 kuć. 145 st. – Selo 1½ sat sjeveroistočno od Zeline. 1720. se spominje kao selo Tomaševci²⁰² a 1774. kao selo Tomaševac²⁰³.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	111	123	128	108	125	145	144	160	175	204	216
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	233	266	259	262	245	232	218	211	208	198	155

²⁰⁰ „1704. naziv sela u župi Sv. Ivana Krst. u Zelini; vjerojatno odgovara današnjem selu Šulinec.“ – Dobronić, *Po starom*, str. 156.

²⁰¹ *Urbarium ... Superiori Zelina odnosno Az első Magyarországi.*

²⁰² „pagus Thomasseuczy“ – *Urbarium ... Biszag.*

²⁰³ „possessio Thomassevecz“ – *Conscriptio ... a. 1774.* – HDA, KŽ, *Acta urbarialia*, kut. 746.

Glavari seoskih obitelji bili su:

1720. Dusaich Andreas, Dusaich Martin, Czigan Matthias, Skomrak Georgius, Habuzin Matthias;

1774.²⁰⁴ COLONI DOMINE JANKOVICH: Ivan Dusaich, Sztanko Dusaich, Stephan Dusaich, Gyuro Skomrak, Mihaly Habuzin, Andras Verschak, Thomas Verschak, Thomas Martinyak, Martin Martinyak, Andras Martinyak, Gyuro Simunaczy, Peter Klijes, Gyuro Marenschak, Joseph Dusaich, Pavel Pitola.

TOPLIČICA, DONJA / DOLNJA (*Thoplichcza, Felseo Thoplichicza, Thoplichicza Inferior*) s. u ž. Zagreb., k. rkž. pšt. i sdč: Sv. Ivan; 16 kuć. 132 st. Ovamo spadaju hrpe kuća Borina i Mokričikbreg – Selo ½ sata istočno od Sv. Ivane Zeline. Spominje se u popisu poreza iz 1598. kao posjed Stjepana Psarjevačkoga: *Portio Stephani Pezery FELSEO THOPLICHICZA inq. 1.* U urbaru iz 1720. spominje se kao selo Topličica (*Toplichicha*) naseljeno kmetovima vs. selo Gornja Toplica (*pagus Superior Toplicza*) naseljeno plemićima jednoselcima.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1857.	1866.	1869.* ²⁰⁵	1880.*	1890.*	1900.	1910.	1921.
ST.	71	85	93	132	174	185	225	124	141	151
GOD.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
STAN.	137	92	83	79	85	84	73	70	68	72

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Joannes Herwathich;

1720. Thomas Poszavec, George Novosell (des.), Michael Voivodich, Joannes Pordobich, Michael Kamenarych, George Vidak aliter Mokričky.

TOPLIČICA, GORNJA (*Toplicha, Thoplycza Superior, Also Toplichicza, Toplichicza Superior*)

S. u ž. Zagreb., k. rkž. pšt. i sdč: Sv. Ivan.; 29 kuć. 129 st. Ovdie ima vrelo tople rudne vode: *Toplica*. – Selo ¾ sata sjeverno od Sv. Ivane Zeline. Godine 1327. spominje se „posjed i potok Topliča“²⁰⁶ a 1335. „potok Topliča“²⁰⁷. Potom 1423. kao „Gornja Toplica“²⁰⁸ i „Gornja Topličica“ 1528.²⁰⁹ U Popisima poreza iz 1598. spominju se posjedovni dijelovi više vlasnika: *Portio Ladislai Kerechiny col. 3, Sophie Kerechini relictæ Stephani Bradach col. 1, Joannis Budor ac dominae consortis sua col. 1* In ALSO TOPLICZA te *Nobiles unius sessionis* In SUPERIORI TOPLICZA 3. U urbaru iz 1720. popisano kao selo Topličica.²¹⁰

²⁰⁴ *Conscriptio ... a. 1774.* – HDA, KŽ, *Acta urbarialia*, kut. 746.

²⁰⁵ *od 1869. do 1890. sadrži i podatke za Breg Mokrički.

²⁰⁶ „*predictam possessionem Vugrini, filii Farkasii, Thoplicham dictam ... fluvium Topliche*“ – CD IX, doc. 285, p. 343.

²⁰⁷ „*fluvium Toplicha vocata*“ – CD X, doc. 166, p. 232.

²⁰⁸ „*Superior Thoplycza*“ – MZZ.

²⁰⁹ „*Joannes Sampwch de Felsew Thoplichicha!* – Arhiv HAZU, DXXVIII-111.

²¹⁰ „*pagus Toplichicza*“ – *Urbarium ... Superiori Zelina*.

Naseljenost:

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1850.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	146	118	236	260	285	129	155	184	185	243	265
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	256	262	221	205	190	142	103	96	121	157	170

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Caterina Chiakchycza, Georgius Kwchek, Joannes Bunthak, Blasius Gerdowich, Georgius Woywodich; PLEMIĆI JEDNOSELCI: Andreas Passych, Joannes idem, Stephanus Koschecz, Thomas Thomassynyak;

1720. PLEMIĆI JEDNOSELCI: Georgius Puljak, Emericus Puljak, Baltasar Poldrugach, Blasius Roschevecz, Franciscus Gragyen, Thomas Bassich.

1842.²¹¹ nob. Poldrugach Josephus, nob. Czvetnich Blasius, nob. Koschecz Joannes, Gregurich Stephanus, nob. Cvetnich Balthasar, vidua Barbara Passich, nob. Szabolich Paulus, nob. Poldrugach Joannes, nob. Koschecz Blasius, nob. Koschecz Corporalis, nob. Antolkovich Stephanus, Joannes i Mathias.

TREM (*Threm*)

U popisima poreza: 1598. *Portio dominae Helene Tremzke in THREM col. 2 i Portio nobilis Pauli Orehovachky in THREM col. 3.*; 1600. *Helena Thremzka in THREM dom. 3* a potom u urbaru iz 1720. kao *pagus Trem* (selo Trem). Kasnije se popisuje (1821.) kao dio sela Zadrkovec te ga u Sabljarovu *Rječniku* iz 1866. više ne nalazimo.

Naseljenost:

GOD.	1821.
ST.	139

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Joannes Hrwpecz, Georgius Jarecz, Georgius Markwlyn, Georgius Symwnchych, Blasius Werbsky.

1720. *nobilio* Joannes Kosatich, Petri Denendek (des.), Martini Aloczy (des.), Martinus Jarecz, Mathe Plesarak, And. Markulya, Casparus Banek, Jacopus Jakopecz, Adamus Jurkovich.

TRŠCI (*Tèrsci*)

T è r s c i D o l n j i pl. dv. utiel. s. rkž. i k. Sv. Ivan, ž. Zagreb; 16 st. – T è r s c i G o r n j i 2 kuće utiel. s. Biškupec, rkž. i k. Sv. Ivan, ž. Zagreb; 11 st. – Bivše selo kraj Biškupca, ½ sata sjeverozapadno od Sv. Ivana Zeline. Drži se da je tu bilo trgovište Četvrtkovec (*Chethverthkowcz, mađ. Chetörtökhel*²¹². God. 1598. spominje se kao *THERSECZ (In THERSCZY)*. Poslije podijeljeno na Dolnje i Gornje selo i pripadnost sela Biškupec.

²¹¹ Arhiv obitelji Fodroczy kut. 30.

²¹² Dobronić, *Po starom*.

Naseljenost:

GOD.	1866.
ST. (D+G)	27 (16+11)

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Petrus Ryhtar, Marcus Chegecz, Matthias Mathekowich, Nicolaus Ztrassych, Petrus Czwekecz, Paulus Pengak, Georgius Kemchich.

ZADRKOVEC (*Zaderkowcz, Zaderkovecz*)

s. u ž. Zagreb., k.: *Bistrica, pšt. Breznica sdč: Orešje g., 18 kuć, 191 st. rkž: Sv. Ivan – Selo 1 ½ sat sjeveroistočno od Sv. Ivana Zeline.* U popisu iz 1598. zabilježeni su posjedovni dije-
lovi u Zadrkovcu: *Portio dominae consortis egregii Gregorii Sugnetich in ZADERKOWCZ col. 1 i Portio haeredum condam Joannis Woykffy in ZADERKOWCZ col. 1.* 1704. je zabi-
lježen Zadrkovec (*Zaderkouecz*), selo u župi Sv. Ivan Zelina, a onda se u urbaru iz 1720. spominje također kao selo Zadrkovec (*pagus Zaderkovecz*)²¹³.

Naseljenost:

GOD.	1812.*	1821.*	1831.*	1841.* ²¹⁴	1866.	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
ST.	129	139	188	197	191	191	226	259	291	386	459
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
ST.	400	449	391	390	367	269	234	223	196	214	152

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Blasius Werlec, Gregorius *privignus* (posinak) Stryglyew;

1720. Paulus Poiko, Ambrosius Pojko, Mathe Krupecz, Joannes Perkavecz.

ŽITOMIR (*Sythomeria, Sytomeryafew, Syttomir*)

s. u ž. Zagreb., k.: *Bistrica, pšt. Breznica sdč: Orešje g sa bilj. u m; 22 kuć; 182 st. rkž: Bedenica – Selo 2 sata sjeverozapadno od Sv. Ivana Zeline.* Godine 1209. spominje se „*potok Žitomir koji utječe u Krapinu*“²¹⁵. Zatim je 1343. zabilježen posjed Žitomir²¹⁶ a potom i 1382.²¹⁷ odnosno 1397. godine²¹⁸. Nadalje se tijekom 16. st. spominje u popisima poreza: 1507. *SYTHOMERYE Joannis f. 8, 1509. SYTHOMERYE Joannis f. 8, 1517. SYTHOMERYE Gregorii Horwath f. 7, 1520. SYTHOMERYE Gregorii Czwethko f. 9, paupes 7; 1543. SYTHOMER Gasparis fl. 6, 1546. SYTHOMER Gaspar 6; 1553. SYTHOMER Casparis fumi 6; 1554. SYTHOMER Melchioris 5; 1566. SYTHOMER Melchioris 4 i 1598. Portio Nicolai Fodroczy col 1, inq. 1, Portio Wolffgangi Thremecz col. 1.; 1600. Wolffgangi Thremecz in SYTTOMER dom. 3.* God. 1704. zabilježeno je selo Žitomir u župi Svih Svetih u Bedenici a potom se spominje i u urbaru iz 1720. kao *pagus Syttomir* (selo Žitomir).

²¹³ *Urbarium ... Superiori Zelina.*

²¹⁴ U godinama označenim (*) popisano zajedno sa selom Trem.

²¹⁵ „*ubi Sitomeria cadit in Crapinam*“ – CD III, doc. 75, p. 93.

²¹⁶ „*Sytomeryafew*“ – CD XI, doc. 30, p. 41.

²¹⁷ „*possessionis in Sythomeria*“ – Arhiv HAZU, D-VI-61.

²¹⁸ „*possessiones ... in Sythomeria*“ – Arhiv HAZU, D-VIIa-97.

Naseljenost

GOD.	1812.	1821.	1831.	1841.	1857.	1866.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.
st.	140	139	146	157	182	182	246	295	255	318	373
GOD.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.	2021.
st.	380	441	377	370	333	289	236	208	191	193	193

Glavari seoskih obitelji bili su:

1598. Joannes Bunchich, Jacobus Gurkowich, Stephanus Gajzky;

1720. Petrus cum Paulo Bunchich, Bartholomeus Prugovechky, Blasius Prugovechky, Georgius Hrejch, Martinus Kustich, Marcus Kustich, N. Horvath, Martinus Miklechich;

1854. - 1887. (SA) Bunčić Stjepan, Bunčić Josip, Bunčić Tomaš, Bunčić Antun, Bunčić Imbro, Hondrej Georgius, Sever Juraj, Ditković Antonija, Špiranec Andraš, Prugovečki Imbro, Prugovečki Ivan, Prugovečki Juraj, Prugovečki Josip, Prugovečki Andraš, Prugovečki Ignac.

SVETI IVAN ZELINA AS THE CENTRAL PLACE OF THE SURROUNDING
COUNTRYSIDE

By Franjo Pajur, Zagreb / Eisenstadt

Summary

Initially an estate, then a settlement and church, then a fortified town, and then a market-town in the Moravče county, Zelina was predestined to become the central place of the surrounding countryside from its very beginnings, due to the “utmost importance” of its economic function, arising from the fact that it is situated on the Zagorje road route, and also owing to its defensive function in the fortification system as one of the protective routes of that road. Even though there is a relatively more than sufficient number of genuine historical sources, some uncertainties have remained unresolved (such as the relations between Zelina and Moravče, Zelina Sv. Nikola and Zelina Sv. Ivan, as well as the relations between market-town Četrtekovec and market-town Sveti Ivan). However, those disputes do not affect the issue of centrality, because like most of our central towns, Sv. Ivan Zelina holds the central place in the countryside surroundings primarily owing to its role in transportation.

Key words: Zelina; Moravče; centrality